

Nou programa museològic del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols

Estratègia d'ordenació, interpretació i gestió del patrimoni local

Stoa

Aquest document ha estat realitzat per:

Stoa

per encàrrec de:

**Ajuntament de
Sant Feliu de Guíxols**

Direcció

Jordi Padró

Documentació

Olga Llobet

Elaboració

Olga Llobet

Jordi Padró

Gestió administrativa

Rufino Ferrer

Carolina Rosuero

Juliol de 2021

Sumari

I. MARC GENERAL I DIAGNOSI	6
Introducció	7
1. Objectius del projecte	9
2. Marc contextual	10
2.1. Situació geogràfica	10
2.2. Entorn socioeconòmic	10
2.3. Context educatiu	11
2.4. Context cultural i patrimonial	12
2.5. Marc institucional	13
2.6. Context digital	14
3. Percepcions dels agents representatius	15
4. Identificació i valoració dels immobles vinculats al Museu	19
4.1. El Monestir	19
4.2. El turó dels Guíxols	20
4.3. L'antic Hospital	21
4.4. L'antic escorxador	22
4.5. Altres immobles vinculats al Museu	22
5. Diagnòstic del punt de partida	23

II. CONCEPTUALITZACIÓ I POSICIONAMENT ESTRATÈGIC	25
6. Caracterització del sistema museístic i patrimonial local: proposta estratègica	26
7. Concepte temàtic	30
7.1. De Guíxols a Sant Feliu	32
7.2. Un Monestir arran de mar	33
7.3. Una societat canviant	34
7.4. Vocació marítima	38
7.5. La Costa Brava	38
7.6. Un entorn de salut	38
8. Concepte operatiu	39
8.1. Evolució del concepte operatiu del Museu d'Història de Sant Feliu	39
8.2. Marca i comunicació: algunes consideracions	40
8.3. Els àmbits d'activitat al municipi	41
8.4. Unitats de difusió	42
9. Destinataris	46
III. DEFINICIÓ DE SERVEIS I DISTRIBUCIÓ	48
10. Política de col·lecció, conservació i recerca	49
11. Proposta d'usos culturals, educatius i turístics	50
12. Identificació dels espais	51
13. Organigrama i distribució espacial	56
13.1. Edifici Hospital	57
13.2. Edifici Monestir	60
14. Indicacions a considerar en l'adequació arquitectònica de les seus	61

IV. ORGANITZACIÓ I GESTIÓ	63
15. Recursos humans	64
16. Valoració de l'organització i del model de gestió museístic	66
17. Relacions i col·laboracions institucionals i amb altres entitats i projectes amb vincles temàtics	67
18. Orientacions en el camp del màrqueting i la comunicació	68
19. Full de ruta i proposta de fases d'actuació per al desenvolupament del projecte	70

I. MARC GENERAL I DIAGNOSI

Introducció

El Museu d'Història de Sant Feliu se situa, amb la seva fundació el 1904, com un dels pioners de les comarques gironines en la inquietud per la preservació i divulgació del patrimoni cultural.

El Museu va néixer amb una raó de ser i un esperit determinats, i durant decennis va tenir al capdavant persones d'indubtable influència acadèmica que van marcar la personalitat del centre amb força. La sensibilitat envers l'arqueologia és el paràmetre que en els primers anys del Museu constitueix l'espina dorsal del centre, especialment impulsat per Eduardo González Hurtebise i posteriorment per Josep Berga i Boada i Lluís Esteva i Cruañas, a l'entorn del qual es formà un equip de voluntaris molt estretament vinculats al Museu. La intensa activitat d'aquest grup de voluntaris així com el fet que Esteva fos delegat del Servei Nacional d'Excavacions Arqueològiques de la comarca van engruixir els fons arqueològics ingressats al Museu. En paral·lel amb aquesta evolució de lideratges, són les troballes arqueològiques del Fortim que donen origen al Museu a primers de segle, que posteriorment allotjarà fons de la importància dels procedents de la Vila dels Ametllers de Tossa de Mar -una adquisició que consolida el Museu com a institució l'any 1920-, així com materials sorgits en excavacions dels megàlits de la zona de les Gavarres.¹

Al marge de l'arqueologia, altres interessos han anat fent-se lloc en l'esdevenir del Museu. Alguns per simpatia, com el fet que el Monestir, seu actual del Museu, acollia també l'Escola de Belles Arts, cosa que va motivar el Museu a custodiar i exhibir objectes artístics. D'altres han estat definitius en la història recent del Museu: els Tallers d'Història, organitzats a tres bandes pel Museu, l'Arxiu i la Biblioteca municipals i dirigits als centres educatius de la ciutat, van empènyer la reobertura del Museu -tancat des dels anys 60- i han donat lloc a uns fons que treuen a la llum el perfil econòmic i social de la ciutat en el passat més recent, com els objectes vinculats a la indústria surera i al món mariner.

A tots aquests materials, ingressats al llarg dels anys de vida del centre com un degoteig perseverant però concentrat especialment en les etapes en què el Museu ha tingut més embranzida, s'hi incorporaren dues col·leccions que fugien d'aquesta lògica. D'una banda, el llegat del pintor local Josep Albertí, que en morir l'any 1993 deixa un conjunt d'unes 200 pintures a la ciutat. D'altra banda, un dels fons més recentment adquirits, el llegat del metge Martí Casals ingressat l'any 2002, que ha donat peu a la creació de la Comunitat de Municipis amb els dos ajuntaments veïns per a la gestió de l'Espai del Metge Rural i de la Càtedra Dr. Martí Casals de medicina i salut en l'àmbit rural de la Universitat de Girona.

És així com el Museu ha anat configurant al llarg del temps el què avui és el seu caràcter. Tanmateix, la trajectòria del Museu és prou llarga com per fer convenient una reflexió entorn del seu propòsit a partir d'ara. La perspectiva de la disciplina en museologia ha experimentat canvis des de l'últim quart del s. XX i és convenient una mirada amb una nova òptica que aporti llum renovada en aquest cas concret. La ciutat de Sant Feliu també ha experimentat canvis significatius en el segle de vida del Museu, la població ha crescut, l'economia s'ha transformat i l'urbanisme de la ciutat s'ha ajustat per allotjar aquests canvis.

¹ Francesc Aicart Hereu, *Els orígens de la recerca arqueològica a la Vall d'Aro (Baix Empordà): de l'excursionisme científic a la consolidació de l'arqueologia franquista*, Tesi Doctoral, UdG, 2013.
(<http://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/8858/tfah.pdf?sequence=1>)

En els últims anys, la pròpia actuació del Museu ha anat experimentant una transició, i a l'hora que explorava noves fites i experimentava noves metodologies de divulgació, ha anat ampliant el focus i sortint del marc simbòlic que exercien els antics murs del Monestir. Podríem dir, en definitiva, que el Museu ha dépassat la frontera de l'edifici-seu, i ha entès que el seu objecte anava més enllà de les col·leccions mobles que custodiava. El Museu ha vist que la seva comesa és, de fet, el territori en el qual s'inscriu, sembrat d'elements patrimonials que han de ser objecte de la seva atenció i cura en aquesta nova etapa que s'obre.

1. Objectius del projecte “Museu-Territori”

Les raons exposades en la Introducció prèvia fan necessari plantejar aquest document que té per objecte proposar un nou ordenament museològic del Museu d'Història de Sant Feliu i una nova gestió dels elements que conformen el patrimoni arquitectònic de la ciutat, i que té els següents objectius concrets:

- Establir el mapa operatiu del Museu de Sant Feliu tenint en compte la propera previsió d'entrada en servei del nou edifici de l'Antic Hospital i les potencialitats dels espais d'interès patrimonial de la ciutat.
- Revisar la idoneïtat dels relats expositius del Museu d'Història de Sant Feliu i proposar correccions que puguin incrementar la singularitat del Museu en el context geogràfic en què es troba.
- Establir estratègies que permetin que el Museu d'Història de Sant Feliu contribueixi de forma efectiva a aportar valor a la marca de ciutat i a potenciar la seva identificació amb la població.
- Definir el rol del Museu d'Història de Sant Feliu en el context actual del patrimoni de la ciutat, i en especial, amb la consideració del Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu com a nou vèrtex d'interès en el camp del patrimoni artístic.
- Estudiar l'interès de les col·leccions que custodia el Museu d'Història de Sant Feliu, examinar-ne la potencialitat en el context en què es troba el centre i determinar les prioritats en relació als relats expositius que ha de presentar el Museu.
- Establir les línies estratègiques de difusió del Museu d'Història de Sant Feliu i els continguts preeminents a difondre, així com els procediments i els recursos a través dels quals s'ha de dur a terme aquesta tasca.

2. Marc contextual

2.1. Situació geogràfica

Sant Feliu de Guíxols és un municipi costaner del Baix Empordà, situat al sud de la comarca, limitant ja amb Tossa (la Selva). Amb 22.097 habitants (2020)², es tracta del municipi més poblat de la comarca després de Palafrugell -que supera Sant Feliu amb poc més d'un miler d'habitants-, lluny dels 10.000 habitants aproximats que compta la Bisbal d'Empordà, capital comarcal.

Sant Feliu limita amb els municipis veïns de Santa Cristina d'Aro i Castell-Platja d'Aro, amb els que conforma la Vall d'Aro, una unitat geogràfica determinada pel riu Ridaura, que llisca entre els massissos de les Gavarres i l'Ardenya. Sant Feliu limita també amb Tossa de Mar, cap al Sud, amb qui l'uneix la carretera GI-682 i amb qui ha tingut una relació fluïda més aviat per mar, ja que el perfil de la geografia que separa ambdós municipis per via terrestre és prou abrupte. La ciutat també s'ha relacionat històricament amb les poblacions del territori interior, en el camí que duu a Girona a través de Santa Cristina i Llagostera.

La configuració geogràfica de Sant Feliu està fortament marcada per la línia costanera, que s'obra al mar plàcidament en les badies de Sant Feliu i de Sant Pol, però en canvi es resol amb les formacions rocoses tan pròpies de la Costa Brava entre ambdues platges i en el tram entre Sant Feliu i Tossa de Mar.

2.2. Entorn socioeconòmic

Com és propi de la majoria de poblacions de la Costa Brava, a l'economia de Sant Feliu de Guíxols hi predomina amb claredat el sector dels serveis, especialment vinculat al turisme. L'activitat turística domina aquest sector, tot i que en els darrers vint anys el nombre d'establiments hotelers de la ciutat s'ha reduït a la meitat³ i es troba lluny de la veïna Platja d'Aro, que compta amb el triple de places hoteleres que Sant

² <https://www.idescat.cat/emex/?id=171609&lang=es>

³ Al 1996 constava un total de 45 establiments hotelers a Sant Feliu (<http://www.idescat.cat/pub/?id=turall&n=68&geo=mun:171609>), el 2016 se'n registren només 23.

Feliu i 24 cops més places de càmping⁴. En canvi, cal entendre el turisme de segona residència com un fet diferencial de Sant Feliu, on, en proporció, té més presència que la resta de tipus d'estada turística⁵. Si durant els mesos d'estiu es calcula que Sant Feliu pot tenir una població flotant d'entre 50.000 i 60.000 persones, el territori d'influència, la Vall d'Aro, pot arribar a duplicar aquesta xifra (considerant en aquest cas tots els tipus d'allotjament).

La vocació marítima de Sant Feliu va donar lloc durant segles a una vital activitat comercial i de construcció naval, però al segle XXI només són un record. El port, les obres del qual va inaugurar el rei espanyol Alfons XIII l'any 1904, ha esdevingut, a principis del segle XXI, essencialment un port esportiu i pesquer enfront del de Palamós, que el 2019 va registrar un volum comercial que superava les 142.800 tones⁶. La pesca, una de les activitats més tradicionals de Sant Feliu -on l'especialització del lloc és la pesca de peix blau amb teranyina-, manté un cert vigor; el 2019 es van enregistrar captures de poc més de 717,7 tones⁷, cosa que situa Sant Feliu com un dels ports pesquers actius de la Costa Brava, per bé que darrera de Roses, Palamós, l'Escala i Blanes. Queda però un testimoni remarcable: un taller de mestre d'aixa (dels pocs de tot Catalunya) a part del taller i els estudis reglats de reparació d'embarcacions al port. La vocació turística de Sant Feliu la trobem ja a finals del s. XIX- principis del XX amb el primer estiuieg lligat als banys de sol i mar, i als establiments dels Banys d'en Baldomero i de Sant Elm (1875) i de Sant Pol (1915).

2.3. Context educatiu

Sant Feliu compta amb 4 centres d'educació primària i 2 d'educació secundària i batxillerat, un dels quals ofereix a més cicles formatius. Un centre concertat d'educació primària i secundària completa l'oferta formativa reglada de la ciutat, composant una població escolar total d'uns 2.000 alumnes.

D'altra banda, la ciutat té una Escola de Música que és un organisme autònom depenent de l'Ajuntament de Sant Feliu i on es cursen els nivells elemental i de grau professional, així com una seu de l'Escola Oficial d'Idiomes de la Generalitat de Catalunya. L'educació orientada als adults s'atén a través de l'Escola d'Adults, que depèn de la Generalitat de Catalunya.

És remarcable senyalar que tots els centres mencionats -i els corresponents nivells educatius-, sense excepció, participen activament en els Tallers d'Història referits a la Introducció d'aquest document, celebrats anualment i organitzats conjuntament pel Museu d'Història de Sant Feliu, l'Arxiu i la Biblioteca municipals. Iniciats l'any 1986 -en un moment que el Museu no tenia un espai expositiu estable-, els Tallers s'han anat celebrant anualment entorn d'un fet o una temàtica històrica vinculada a la població. Mentre l'Arxiu desenvolupa el material didàctic per al treball a l'aula i la Biblioteca organitza un concurs literari i de dibuix, el Museu basteix una exposició que complementa els continguts, així com un mostra dels treballs dels estudiants. El programa dels Tallers s'ha enriquit sovint amb propostes addicionals, com ara recreacions històriques o cantates en què hi participen alumnes de tots els centres educatius locals.

⁴ Dades procedents de l'Idescat: vegeu <http://www.idescat.cat/emex/?id=171609#h7ffe000000> per a Sant Feliu i <http://www.idescat.cat/emex/?id=170486#h7f800000000> per a Castell-Platja d'Aro.

⁵ Dades procedents dels recursos citats en la nota anterior.

⁶ <http://ports.gencat.cat/es/puerto-de-palamos/> (consulta realitzada el 31/05/2017)

⁷ Dades procedents de l'Idescat: vegeu <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=467>

2.4. Context cultural i patrimonial

Pel què fa a centres de conservació i difusió del patrimoni, a banda del Museu d'Història -que és de titularitat municipal-, Sant Feliu compta amb diverses iniciatives privades. La Casa Irla, ubicada a l'immoble que havia estat taverna de la família del President de la Generalitat a l'exili (1940-1954), és un centre gestionat per la Fundació Irla que, a banda d'oferir la visita a l'espai, hi duu a terme un programa cultural divers (presentacions de llibres, exposicions, conferències, etc.) Per altra banda, també treballen a la ciutat dos equipaments museístics bastits a l'entorn de col·leccions privades: el Museu d'Història de la Joguina (col·lecció Tomàs Pla); i la Col·lecció Rat Penat de Mascanada (col·lecció Josep Almar). Amb aquests dos darrers centres el Museu ha establert un apropament que ha resultat en accions puntuals de col·laboració, sigui en l'àmbit de la documentació (Col·lecció Rat Penat) o en el de la difusió (Museu d'Història de la Joguina).

Igualment cal destacar la col·laboració del Museu amb altres dos agents, en virtut de sengles Convenis signats amb l'Ajuntament. El primer és l'entitat social Casino La Constància -conegut popularment com a Casino dels Nois-, la seu de la qual és un dels edificis més singulars de la façana marítima de Sant Feliu; el Museu realitza tallers educatius anuals i visites guiades a la històrica Biblioteca de la societat al voltant de l'obrerisme i les entitats socials a l'època de puixança de la indústria surera. El segon és l'empresa pública Ports de la Generalitat de Catalunya, propietària de l'edifici del Tinglado, on s'hi ubica un muntatge expositiu sobre el ferrocarril de via estreta que va impulsar la ciutat a les acaballes del s. XIX, que contextualitza l'exposició de dos elements patrimonials de gran envergadura i fort impacte escènic: una locomotora i un cotxe de viatgers d'un dels combois originals.

A més a més, el Museu d'Història de Sant Feliu organitza un programa d'activitats educatives basades en els continguts de les exposicions permanents i els elements patrimonials de la ciutat; que tot sovint treballa d'acord amb l'Arxiu i la Biblioteca municipals. En aquest punt cal destacar les visites guiades al Refugi de la Guerra Civil del Puig, que duu a terme l'Associació de Veïns del Puig en coordinació puntualment amb el Museu i que s'emmarca en l'ingrés de la ciutat dins de la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica i la senyalització de patrimoni vinculat a la temàtica, d'acord amb el compromís del Ple de l'Ajuntament d'impulsar accions de memòria de les víctimes del feixisme.

Un altre dels edificis i indrets patrimonials amb significació per a la ciutat és l'ermita de Sant Elm, que actualment gestiona l'Associació d'Amics de l'Ermita. L'ermita es va construir al s. XV, però la construcció actual data de 1724, quan es va refer arrel de la destrucció ocasionada pel pas dels francesos a finals del XVII, i la darrera restauració és de 1993. Actualment, en un nivell inferior al de l'ermita hi ha un espai susceptible d'allotjar mostres o petites exposicions. Però a més, el lloc té un caràcter emblemàtic i de fort component d'identitat a nivell de territori, ja que s'atribueix a aquest lloc el bateig de la costa gironina amb el nom de "Costa Brava" per part de Ferran Agulló. La immillorable visibilitat de la façana costanera que es gaudeix des d'aquest lloc és un atractiu afegit de cara al visitant.

Per últim, és oportú fer menció de la propera inauguració de la nova seu de l'Oficina d'Informació Turística a l'edifici obra de l'arquitecte noucentista Rafael Masó situat a la Rambla Vidal, i que durà per nom "Espai Masó". És previsible i lògic que això doni peu a nous vincles de col·laboració amb el Museu, que ja ha tingut relació amb la Fundació Rafael Masó amb motiu del Seminari de Ceràmica Negra.

Més enllà de la ciutat, però dins de l'àmbit compartit de la Vall d'Aro, encara cal considerar altres equipaments i recursos patrimonials amb qui el Museu pot crear sinèrgies: a Santa Cristina, el Museu de la Màgia; a Castell-Platja d'Aro, el Castell de Benedormiens i el conjunt monumental de S'Agaró.

En un marc territorial més ampli, des del 2012 es manté una col·laboració estable amb el Museu d'Història de la Medicina de Catalunya, en el Patronat del qual hi participen dos representants de l'Ajuntament de Sant Feliu i amb qui s'organitzen de forma coordinada activitats diverses -jornades, exposicions, etc.-.

2.5. Marc institucional

El Museu d'Història de Sant Feliu és un Servei directe de l'Ajuntament de Sant Feliu. Des del 1995 el Museu d'Història de Sant Feliu està inscrit al Registre de Museu de Catalunya.

El Museu forma part de la Xarxa de Museus Marítims de la Costa Catalana⁸, a partir de la vinculació amb la temàtica marinera que suposa la seu del Salvament Marítim; per raó del seu emplaçament a Sant Feliu, pertany també a la Xarxa de Museus de la Costa Brava⁹ i la Xarxa territorial de Museus de les Comarques de Girona¹⁰, i és Antena de l'Observatori d'Etnologia de Catalunya.

Per altra banda, el Museu compta amb l'important suport de la ciutadania que representa l'Associació d'Amics del Museu de Sant Feliu de Guíxols, constituïda l'any 2009, i que actualment compta amb uns 200 associats. L'objectiu de l'Associació és fomentar i donar a conèixer els museus i el patrimoni de Sant Feliu de Guíxols, tot col·laborant amb altres institucions i entitats museístiques i promovent -tot fent equip amb el personal del Museu- activitats per al foment del coneixement i creixement del Museu d'Història de Sant Feliu. A través de l'Associació, amb l'acció desenvolupada i amb la col·laboració amb altres entitats socials i culturals de la Vall d'Aro, el Museu ha anat estrenyent la seva vinculació amb el territori i amb la societat a la qual serveix.

A nivell de ciutat, recentment s'ha enllestit un document que ha de marcar el posicionament de Sant Feliu a partir d'ara i en un futur, en el qual es postula el reforçament del caràcter artístic i cultural com a motor econòmic de Sant Feliu, i proposa fer d'aquest concepte el *leit motiv* de la població. La visió es resumeix en la frase "Enganxats a l'art, el disseny i la creativitat per a una nova indústria del segle XXI"¹¹. El Museu d'Història de Sant Feliu esdevé així, en aquest marc, un Servei clau en el plantejament estratègic del futur de la ciutat, tal com s'esmenta literalment a l'informe citat, "*entenem el Museu d'Història de SFG com un centre cultural essencial per a la població*" (p. 24).

⁸ <http://museusmaritims.mmb.cat/> (consulta realitzada el 31/05/2017).

⁹ <https://www.museuscostabrava.cat/> (consulta realitzada el 31/05/2017), en aquests moments inactiva.

¹⁰ <http://www.giromus.cat/> (consulta realitzada el 31/05/2017).

¹¹ Informe per a l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols de Magí Seritjol Ferré i Rafael López-Monné, *Una visió per a Sant Feliu de Guíxols. Els reptes, la visió, el relat i les propostes*, Febrer 2017

2.6. Context digital

Per últim, pel què fa al context digital, cal fer esment de la situació d'emergència sanitària viscut des de març de 2020 arran de la pandèmia causada pel coronavirus SARS-CoV-2. Per bé que en el moment de redactar aquest document els efectes de l'episodi es troben sota control, l'impacte de la pandèmia ha marcat un punt d'inflexió en l'activitat dels equipaments museístics, que ha imposat períodes de tancament obligat, mesures de prevenció en l'ús de les instal·lacions i restriccions en els aforaments permesos en funció de l'evolució de la pandèmia.

L'episodi ha comportat un gir diametral en l'activitat digital dels museus, i ha adquirit una rellevància que fins al moment no havia estat equiparable a la de l'activitat presencial. Malgrat la progressiva recuperació de les condicions i de la normalitat pre-pandèmiques, cal entendre que la vocació digital es mantindrà com un dels imperatius a considerar en qualsevol estratègia de planificació museològica, amb una significació molt superior a la que havia tingut fins al moment.

3. Percepcions dels agents representatius

En la primera fase de realització d'aquest Pla Director es va realitzar una sèrie d'entrevistes amb persones clau del panorama museològic, turístic, educatiu i polític de Sant Feliu de Guíxols. Es tractava de copsar l'opinió i els punts de vista de persones que, d'una forma o altra, han intervingut en la configuració de la realitat actual del Museu o del seu context més immediat i amb qui té relació, o que tenen un criteri reconegut en la matèria que ens ocupa.

A la taula següent s'enumeren les entrevistes mantingudes durant aquest procés:

Nom	Perfil
Montse Barniol	Cap d'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de SFG
Albert Plà	Arquitecte responsable de l'obra de restauració del Monestir de SFG
Carles Sanz	Cap d'Àrea de Turisme de l'Ajuntament de SFG
Dani Freixes	Arquitecte responsable de l'obra de restauració de l'antic Hospital de SFG
José A. Donaire	Geògraf, professor de la UdG, especialista en Turisme
Lluís López	Arquitecte municipal de SFG
C. Motas, J. Saballs, J. Vilà, J. Muñoz	Alcalde i regidors de l'Ajuntament de SFG
Àngels Suquet	Arxivera de SFG
Francesc Aicart	Cap d'Àrea d'Educació de SFG
Josep M. Vicens	President de l'Associació d'Amics del Museu de SFG

De les entrevistes mantingudes amb aquests agents, se'n pot extreure un seguit d'impressions que s'exposen tot seguit a l'entorn de cinc conceptes substancials en aquest projecte: el Monestir, el patrimoni i la ciutat, el projecte Thyssen a Sant Feliu, el Museu d'Història de Sant Feliu i l'antic Hospital.

El Monestir
El Monestir és un dels monuments més emblemàtics de Sant Feliu de Guíxols Més de 180 anys després de ser desamortitzat, el seu paper en la configuració de la identitat de Sant Feliu de Guíxols és indiscutible i es reconeix, amb tota probabilitat, com el monument més emblemàtic de la ciutat. La Porta Ferrada ha esdevingut icona de marca.
El Monestir és un monument que s'ha d'explicar Una de les idees que tots els entrevistats comparteixen és la necessitat d'explicar el Monestir com a tal. Es reivindica repetidament la necessitat d'explicar el monestir de forma més clara i directa. La dedicació a diferents usos al llarg del temps semblen haver-lo convertit en un contenidor i tots els entrevistats, en aquest moment, reclamen la necessitat de posar-lo en primer pla i convertir-lo en objectiu per se.
El Monestir s'ha d'explicar al Monestir Aquesta és una premissa àmpliament compartida per tots els informants. La lògica d'explicar un edifici des del mateix edifici fa difícil d'argumentar qualsevol opció alternativa.

Al Monestir hi cap tot?

A l'hora que es reconeix la dificultat que suposa la convivència d'actors diferents en un edifici de la complexitat arquitectònica i de distribució com el Monestir, s'ha afirmat repetidament que es tracta d'un edifici prou gran com perquè hi puguin tenir cabuda projectes i activitats diferents, tot i que quants més projectes diferents s'hi encabeixin, més es reforça la percepció de l'edifici com a mer contenidor.

L'urbanisme de la zona del Monestir és una dificultat

La configuració urbanística de la zona del Monestir dificulta el trànsit fluït de públics entre la zona del passeig i la vila.

El patrimoni i la ciutat

La idea del museu-territori

És àmpliament defensada la idea d'un patrimoni que va més enllà dels murs del Museu. El patrimoni s'estén per la ciutat i és considerat des d'un punt de vista ampli: patrimoni monumental, natural, paisatgístic, arquitectònic, etnològic, artístic, etc. Alhora, també es reconeix el Museu d'Història de Sant Feliu com l'entitat que ha de vetllar per la difusió d'aquest patrimoni.

És desitjable una planificació de programes a llarg termini

Els serveis que duen a terme l'acció cultural a la ciutat pateixen la manca d'una planificació a llarg termini sobre la qual concretar llurs programes de forma coherent i raonada. Es detecta un buit en aquest sentit que obliga a programar "a les palpentes" totes les activitats de les entitats.

És necessari comptar amb unes directrius en matèria de patrimoni a nivell de ciutat

Les entitats que treballen en la conservació i difusió del patrimoni troben a faltar unes línies generals entorn de les quals se centri l'atenció en matèria de patrimoni a nivell de Sant Feliu de Guíxols, que funcionin com a referent a l'hora d'establir programacions concretes de cada entitat. D'aquesta forma, les actuacions presentarien una coherència conceptual a mig o llarg termini i les programacions concretes tindrien un referent al qual ajustar-se.

La ciutat pateix una manca de definició en relació a la personalitat que vol projectar

Es troba a faltar una definició de personalitat de ciutat que es projecti de forma proactiva a nivell de comunicació i posicionament turístic. Es denuncia la manca d'una definició clara que posicioni Sant Feliu en relació al panorama de poblacions marineres i turístiques del context en què s'inscriu.

Sant Feliu de Guíxols té una entitat diferenciada en relació als pobles costaners del voltant

Es percep clarament la identitat diferenciada de Sant Feliu en relació a les poblacions veïnes de Platja d'Aro o Palamós, i s'està d'acord en què Sant Feliu té una personalitat indubtable i és un enclavament important a nivell de turisme de la Costa Brava sud.

Sant Feliu, el passeig i la modernitat

S'identifica el pas del segle XIX al XX com un dels moments àlgids de la ciutat de Sant Feliu, un moment en què la ciutat obra les portes a la modernitat (una economia en alça, el tren, l'inici del turisme, la creació artística, etc.). En aquest context, el passeig és un dels elements més carismàtics de Sant Feliu.

Existeix una inèrcia de treball conjunt entre diferents serveis culturals de l'Ajuntament

Hi ha una llarga trajectòria de treball col·laboratiu entre el Museu, l'Arxiu i la Biblioteca de Sant Feliu, que resulta en projectes de més valor que el què assoliria cadascuna de les entitats per separat. D'altra banda, a més a més, es constata també una gran sinèrgia amb els serveis educatius de la ciutat, que assegura la transmissió de continguts i programes desenvolupats a les poblacions escolars del territori.

El projecte Thyssen a Sant Feliu

La necessitat d'un edifici que identifiqui el projecte Thyssen

En algun cas s'ha posat de manifest que presumiblement el projecte Thyssen necessita vincular-se a un edifici emblemàtic que l'identifiqui.

El Museu i el projecte Thyssen podrien compartir alguns espais

Les funcions respectives del Museu d'Història de Sant Feliu i el programa del Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu són similars en alguns punts i per tant suposen equipaments i requeriments equiparables. Els interlocutors per part d'ambdues bandes ho reconeixen i convenen en que no seria descartable una realitat en què alguns espais fossin compartits -com l'àmbit de magatzem, per exemple, sempre i quan els condicionants fossin els mateixos-.

El Museu d'Història de Sant Feliu

L'àmbit a tenir en compte depassa la ciutat estricta i abasta la Vall d'Aro

La majoria dels informants conceben un àmbit de ciutat àmplia que abasta les poblacions de la Vall d'Aro més immediates: Santa Cristina, Castell-Platja d'Aro. El límit d'influència de la ciutat sembla sòlidament assentat en aquest territori.

Cal reivindicar els públics alternatius: la segona residència i els nous turistes

Enfront dels estereotips sobre els públics objectiu del Museu, es reivindiquen les polítiques adreçades a captar públics que romanen relativament "ocults", com els nous turistes (procedents de Rússia, Brasil, etc.) i l'abundant públic que constitueixen els propietaris d'habitatges de segona residència a Sant Feliu, que té una ocupació molt elevada.

Cal que el Museu redefineixi el seu paper

Es constata una relativa desvinculació entre el Museu i el conjunt de la ciutat de Sant Feliu en general, que es fa notar fins i tot en els públics més propers al Museu. Sembla existir l'oportunitat de projectar la seva influència més enllà del seu públic tradicional i assumir un paper de més rellevància i abast com a entitat que representa la ciutat. En conseqüència, és oportú redefinir els seus discursos amb l'objectiu d'assolir un encaix major en el territori en què es troba.

L'antic Hospital

L'edifici de l'antic Hospital és una peça patrimonial que no pot esdevenir un simple contenidor

Es detecta una alerta per part d'alguns informants en relació a l'ús a donar a l'edifici de l'antic Hospital, en el sentit de no desatendre la seva consideració com a element patrimonial per se. En aquest sentit, és necessari evitar de caure en la simple funcionalitat que aporta als nous usos que hi ha previst d'instal·lar-hi (oficines de l'Ajuntament, seu del Museu d'Història de Sant Feliu).

La proximitat entre l'antic Hospital i els relats del Museu d'Història

Es posa de manifest la idoneïtat de l'antic Hospital com a seu del relat entorn de la salut rural al Museu d'Història. Es fa evident que hi ha un vincle entre l'edifici i la col·lecció, alhora que es reconeix la potència d'algunes de les sales de l'antic Hospital com a recurs explicatiu del propòsit i la vida original de l'edifici.

4. Identificació i valoració dels immobles vinculats al Museu

Per a la revisió del pla museològic del Museu d'Història de Sant Feliu és necessari fer un repàs als diferents equipaments i immobles que juguen un paper destacat en el mapa patrimonial de la ciutat.

4.1. El Monestir

La fundació del monestir benedictí de Sant Feliu és incerta, i la llegenda diu que podria atribuir-se a Carlemany, però el cert és les primeres fonts escrites daten del s. X. Segons alguns autors, i considerant la configuració arquitectònica, la Porta Ferrada podria ser fins i tot del s. VIII, i el Monestir, així, podria haver aprofitat les construccions d'una antiga vil·la romana. El monestir, tanmateix, va seguir evolucionant constructivament, i és per això que el conjunt actual està format per una successió d'ampliacions i modificacions que no acaben fins el segle XVIII.

L'any 2004 es va redactar el Pla Director del Monestir de Sant Feliu de Guíxols¹², i a partir d'aquí

s'iniciaren una sèrie d'actuacions arqueològiques i de restauració arquitectònica que han portat l'edifici a l'estat actual. En particular, cal destacar l'adequació dels accessos a les torres i la creació d'un itinerari¹³ que permet resseguir l'evolució històrica del conjunt. Tanmateix, el circuit no permet la visita a la segona planta de la torre del Corn -restaurada l'any 2012, però tancada ja que provoca alteracions de les condicions ambientals del Palau de l'Abat-. Tampoc és possible encara passejar tot voltant de l'edifici, un projecte aprovat pel Departament de Patrimoni de Sant Feliu que no s'ha desenvolupat, i que permetria el visitant copsar amb més claredat l'envergadura i el perfil del monument. D'altra banda, el 2017 es va adquirir el parc que eren hortes del Monestir, un espai que ofereix possibilitats interessants.

Des de la desamortització de l'edifici, l'any 1835, el Monestir ha allotjat diversos usos. Un dels primers va ser l'Escola d'Arts Oficis, en la qual s'emmarcava l'escola de Belles Arts, dirigida des de 1912 per Josep Berga i Boada, qui va propiciar el trasllat de l'incipient Museu Municipal al Monestir. Fou així com des de 1914 el Museu es fa un lloc a l'edifici del Monestir, tot i ocupar diferents espais dins del mateix edifici al llarg del temps.

En l'actualitat, el Museu té sales d'exposició a la planta primera -"La vila i el Monestir", "Guíxols: Eines i Creences" i "Albertí: L'interior"- a la planta tercera. Durant els mesos d'hivern, en què el Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu no té exposició, el Museu d'Història de Sant Feliu ha utilitzat a més el Palau de l'Abat

¹² Albert Plà, Pla Director del Monestir de Sant Feliu de Guíxols (Abril/2004)

¹³ Albert Plà, Modificació del Projecte Bàsic i Executiu d'Obres de rehabilitació al Monestir-Església de Sant Feliu de Guíxols (07/Febrer/2011)

a la tercera planta amb una exposició temporal. El Museu disposa d'oficines i biblioteca a la planta tercera, i té la majoria dels espais de reserva a la quarta planta del Monestir. A la quarta planta també s'hi ubiquen dues sales per a la celebració de jornades o congressos.

A l'edifici del Monestir s'hi ubica també una part de la reserva del Museu, on es conserven els objectes de la col·lecció històrica del centre, així com les donacions ingressades més recentment fruit de diversos llegats de ciutadans guixolencs, que és mostra de la confiança que la ciutadania diposita en el centre. Cal comptar que aquesta és una via oberta, i que en el futur el Museu seguirà essent dipositari d'aquesta confiança i engrossint, per tant, els fons que custodia.

Tanmateix, el Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu haurà d'ocupar en un futur pròxim una gran part de l'edifici Monestir, de manera que els espais a disposició del Museu d'Història de Sant Feliu se cenyiran a la planta segona del Palau de l'Abat i el circuit interpretatiu per les torres, espais que comptaran amb un accés independent al del Museu Carmen Thyssen.

4.2. El Turó dels Guíxols

A l'extrem oriental de la platja de Ponent, el Turó dels Guíxols -o Fortim- és el punt on es va establir el primer assentament ibèric del lloc.

Des de finals del s. XIX (1890) el promontori està coronat per una construcció que és testimoni de la personalitat marinera de la ciutat: la Caseta per al salvament de naufragats, proveïda amb els pertrets corresponents, i promoguda per la Junta Local de Salvament de Naufragats, constituïda com a filial de la Sociedad Española de Salvamiento de Náufragos. En

l'actualitat allotja el bot original per al salvament Miquel de Bohera amb el carro per avarar, així com tot el material de rescat associat. Es tracta d'un immoble que forma part del patrimoni catalogat del municipi, i caracteritzat com a Bé Cultural d'Interès Local. L'any 2003 el Museu d'Història de la Ciutat, considerant l'interès intrínsec de l'immoble i la seva singularitat com a element patrimonial en el marc de la costa catalana i espanyola, el va obrir a la visita pública¹⁴. En aquell moment s'hi va fer una intervenció museogràfica per facilitar la interpretació i un audiovisual sobre la història del Salvament. Actualment és una secció del Museu d'Història de Sant Feliu, que no compta amb un horari d'obertura regular.

¹⁴ ALEMANY, Sílvia; COLOMEDA, Jordi. Cords. *Empremtes. Un museu amb història*, Sant Feliu de Guíxols 2004, p. 56

Però el lloc és en realitat un emplaçament on convergeixen un seguit d'elements patrimonials d'origen i temàtica diversa. Si bé la Caseta del Salvament Marítim n'és actualment el que té més entitat, cal considerar també les restes del port medieval, l'estructura de l'antic llatzeret i un niu de metralladores de la Guerra Civil, aquest darrer habilitat des de 2013 per a la visita pública.

4.3. L'antic Hospital

L'edifici neoclàssic que es pot admirar avui al carrer de l'Hospital és una reforma de gran magnitud de principi del s. XX, obra de l'arquitecte Joan Bordàs i Salellas. Tanmateix, l'origen de la institució es remunta a l'època medieval, presumiblement al s. XIV, tot i que en els primers moments, l'entitat estava emplaçada al C. de Sant Joan, i no va ser fins a finals del s. XVI que es va traslladar fora muralla -per evitar riscos de contagis- al solar que ocupa avui dia. Des d'aleshores, un seguit de reformes es van anar succeint, d'acord amb les necessitats creixents de la institució i la població i les possibilitats econòmiques.

A finals del segle XX, l'edifici encara acollia els serveis d'assistència primària de Sant Feliu, fins que el 2004 es va realitzar el trasllat del servei a un edifici de nova planta, arrel dels nous requeriments marcats per la Generalitat de Catalunya¹⁵.

En l'actualitat, el Museu ha començat a traslladar-hi la seva activitat amb la programació d'exposicions temporals a l'antiga capella de l'edifici i una exposició semipermanent a la primera planta, i duu a terme visites didàctiques aprofitant el jardí interior de l'edifici.

Per altra banda, recentment l'Ajuntament de Sant Feliu ha adquirit la finca del Carrer del Mall n. 5, que limita per la mitgera posterior amb l'edifici de l'Hospital, i que suposarà per tant la disposició addicional d'espais d'ús per al Museu. Per a l'adequació als usos museístics, l'antic Hospital compta ja amb diversos documents aprovats: el *Pla Director d'Intervenció de l'Antic Hospital Municipal de Sant Feliu de Guíxols* (PDI), (2018) i l'*Addenda al PDI per adquisició de finca del Carrer del Mall, 5* (2018); el *Projecte Bàsic i Executiu de les instal·lacions generals de l'edifici de l'Antic Hospital Municipal i la reforma de la zona destinada a edifici administratiu* (2020-21); el *Projecte Bàsic i Executiu per a la construcció d'un ascensor en l'edifici de l'Antic i Hospital Municipal* (2020 i 2020-21 respectivament); i el *Projecte simplificat d'obertura de porta de comunicació entre el vestíbul i la capella de l'edifici de l'Antic Hospital Municipal* (2021).

¹⁵ VARIS Arquitectes, *Pla Director d'intervenció de l'edifici de l'antic Hospital de Sant Feliu de Guíxols*, 28 de Febrer de 2017

4.4. L’antic escorxador

Una part de les col·leccions del Museu es conserven en un magatzem extern, un espai del què fou antic escorxador municipal, principalment objectes voluminosos i material arqueològic format principalment per fragments informes. Es tracta d’un espai saturat que no ofereix possibilitats de creixement ni reuneix les condicions idònies per a la reserva de les col·leccions del Museu.

4.5. Altres immobles vinculats al Museu

A banda d’aquests i d’acord amb el concepte de “museu-territori”, l’acció del Museu implica també una vinculació amb altres immobles de la ciutat, que són objecte de la seva atenció en la mesura que en cada cas s’estableixi. Són el Refugi del Puig, construït amb motiu de la Guerra Civil espanyola per a la protecció de la població civil; l’edifici modernista del Casino dels Nois, que presideix el Passeig amb la seva arquitectura singular; el Tinglado del Port a la façana marítima de la ciutat; el Cementiri erigit el s. XIX amb els diversos mausoleus familiars que el singularitzen i l’ermita de Sant Elm, una fita del paisatge de Sant Feliu i de la Costa Brava.

Tal com es detalla en el quadre que segueix, la majoria dels immobles descrits són de propietat municipal; amb els que no ho són, el Museu ha establert fórmules de col·laboració que garanteixen l’estabilitat de les propostes que d’una o altra forma s’hi desenvolupen.

Immoble	Propietat	Formalització de l’ús per part del Museu
Antic Hospital	Ajuntament de Sant Feliu de G.	----
Monestir (Casa de l’Abat i circuit de les Torres)	Bisbat de Girona	Conveni amb Bisbat de Girona
Caseta del Salvament Marítim	Ajuntament de Sant Feliu de G.	---
Refugi del Puig	Ajuntament de Sant Feliu de G.	---
Niu de metralladores	Ajuntament de Sant Feliu de G.	---
Sant Elm	Ajuntament de Sant Feliu de G.	---
Casino dels Nois	Societat Casino La Constància	Conveni amb la Junta del Casino
Tinglado	Ports de la Generalitat	Cessió d’ús fins al 2030
Antic Escorxador	Ajuntament de Sant Feliu de G.	---

En qualsevol cas, la inclusió de tots aquests edificis i immobles en l’esfera d’actuació del Museu -siguin seus estables o immobles puntualment vinculats- ha de contribuir a fomentar-ne la protecció, la rehabilitació i en definitiva la preservació del patrimoni cultural de la ciutat.

5. Diagnòstic del punt de partida

L'anàlisi del context i de les institucions objecte d'estudi feta fins el moment permet concloure una sèrie de fortaleeses, debilitats, oportunitats i amenaces que es relaten tot seguit, i que han de ser considerades com a diagnòstic de punt de partida a l'hora de redefinir el programa museològic del Museu d'Història de Sant Feliu.

Fortaleeses
- El Museu d'Història de Sant Feliu és un servei centenari que gaudeix d'un ampli reconeixement a nivell institucional i popular. - El Monestir benedictí de Sant Feliu de Guíxols és un monument amb un interès artístic elevat, tal com ho demostra la declaració com a BCIN. - L'última restauració del Monestir que s'ha dut a terme va permetre la creació d'un circuit de visita a través d'alguns dels elements més interessants del monument (la Porta Ferrada, les torres del Corn i del Fum). - L'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols és propietari de l'edifici de l'antic Hospital, i ha encarregat un Pla Director per adequar-lo als usos d'oficines municipals i Museu. - La situació de l'antic Hospital, més proper al teixit urbà i a la circulació de vianants, dota d'una major centralitat al Museu. - La ubicació del Museu en una seu no compartida per cap altra institució cultural facilita la construcció de marca per al centre a ulls del visitant. La possibilitat de poder disposar d'una gran àrea d'acolliment aportarà una visibilitat que en les condicions del Monestir resulta molt minsa. - Els espais de l'antic Hospital resulten més adequats per a l'exposició i això farà que el resultat dels muntatges expositius que s'hi realitzin sigui millor. - L'edifici de l'antic Hospital conserva algun espai que ha mantingut el caràcter originari; el fet que el Museu compti amb una col·lecció vinculada a la medicina fa oportuna la construcció d'un relat ubicat en aquest espai. - El Museu d'Història ja compta amb una inèrcia de descentralització, ja que des de l'any 2003 té l'extensió del Salvament Marítim, que és una secció del Museu. - El Salvament Marítim és l'únic que està obert per a la visita pública de tot Catalunya, i fins i tot és rar en el context de l'estat espanyol i internacional. - El Salvament Marítim s'ubica al Turó dels Guíxols, un emplaçament que comparteix amb altres elements patrimonials vinculats a la història de la ciutat i on es localitzà el primitiu assentament ibèric. - El Museu d'Història compta amb una Càtedra de la Universitat de Girona adscrita i és Antena de l'Observatori d'Etnologia de Catalunya, en base als programes de recerca i difusió de la temàtica de salut

Debilitats

- La descentralització dels serveis del Museu d'Història implica un esforç suplementari en recursos humans i gestió.
- El circuit pel Monestir no està acabat, manca l'execució d'un projecte ja existent que haurà de permetre donar la volta al monument per l'exterior.
- En aquests moments, el Museu d'Història de Sant Feliu no gaudeix de tot el suport popular que havia gaudit en èpoques anteriors.
- Els magatzems del Museu d'Història es troben fragmentats i ocupen espais no sempre idonis en termes de seguretat i operativitat.

Oportunitats

- L'arquitectura de l'Hospital ofereix uns espais idonis per a l'allotjament dels programes expositius del Museu.
- La ubicació del Museu a l'Hospital facilita la percepció del Museu com a un Servei amb entitat pròpia i diferenciada de la resta de propostes culturals i patrimonials existents a la ciutat.
- Segons alguns entrevistats, a Sant Feliu li cal reforçar el seu posicionament com a ciutat; en aquest sentit, el Museu té l'oportunitat de desenvolupar uns relats que reforcin aquest posicionament de marca i es retroalimentin.
- La marca Thyssen és ben coneguda i té la capacitat d'atraure públics inèdits a Sant Feliu de Guíxols. És una bona oportunitat per aprofitar-se d'aquests nous públics i crear estratègies de captació al Museu d'Història de Sant Feliu.
- La conjuntura dona l'oportunitat de posar en valor recursos patrimonials fins ara inèdits a la ciutat.
- El territori d'influència no compta amb cap museu o entitat equiparable a la rellevància i trajectòria que té el Museu d'Història de Sant Feliu; el públic potencial del Museu, per tant, és molt superior al públic i al turisme estrictament local.
- La conjuntura d'emergència sanitària viscuda el 2020 imposa un escenari en què l'estratègia digital pren una rellevància inèdita, capaç de fer arribar l'acció del Museu més enllà dels públics presencials.

Amenaces

- L'allotjament del Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu al Monestir, seu històrica del Museu, fa necessari cercar nous espais per al desenvolupament de les funcions del museu.
- El Museu d'Història de Sant Feliu comparteix territori amb dos museus monogràfics dedicats a temes molt ben representats en les col·leccions del Museu: la pesca i el suro: Museu de la Pesca (Palamós) i Museu del Suro de Palafrugell. Això fa inviable l'opció de defensar la centralitat d'aquests relats en el Museu d'Història de Sant Feliu.

II. CONCEPTUALITZACIÓ I POSICIONAMENT ESTRATÈGIC

6. Caracterització del sistema museístic i patrimonial local: proposta estratègica

La definició del sistema museístic en què s'ha de basar la gestió del patrimoni de Sant Feliu està determinada per una sèrie de caracteritzacions que es descriuen tot seguit.

El concepte de Museu-territori. La premissa bàsica a l'hora de configurar el nou sistema museístic de la ciutat és la necessitat d'enfortir el concepte de museu-territori. Per bé que ja s'han realitzat algunes actuacions en aquesta direcció -com la senyalització informativa en els principals punts patrimonials de la ciutat-, és necessari que aquest plantejament formi part de l'estratègia museològica del Museu d'Història de Sant Feliu, i s'integri en les propostes d'interpretació i consum del patrimoni que ofereix el centre. Cal, no només la identificació puntual dels elements patrimonials del municipi, sinó la integració d'aquests elements en els programes de conservació i difusió del Museu. Es tracta de concebre que el Museu és la ciutat, i no exclusivament els edificis que allotgen els serveis que presta la institució i les exposicions que ofereix, que cal entendre'ls com a centres operatius des dels quals es gestiona efectivament el Museu-territori. En aquest sentit, l'antic Hospital constitueix la seu principal, mentre que el Monestir, el Salvament Marítim i els edificis i elements patrimonials dispersos en la ciutat que formen part de l'acció del Museu són antenes en el territori.

El patrimoni també són les persones. L'objecte del Museu és el patrimoni, i el Museu entén bé que el patrimoni no són només els elements immobles de la ciutat i els objectes mobles de la col·lecció, sinó també els documents immaterials que ja formen part del fons del centre -entrevistes i testimonis orals referits sobretot al tema del metge rural¹⁶-. Tanmateix, a aquest vast concepte cal afegir-hi les persones. És pertinent destacar alguns individus la personalitat dels quals ha estat decisiva en el moment històric que han viscut. Al tombant del segle XIX al XX, la bonança de la conjuntura va donar personatges de la talla de Juli Garreta (1875-1925), Rafael Patxot (1872-1964), Ferran Agulló (1863-1933) o Agustí Calvet "Gaziel" (1877-1964), i als anys 60 la tasca pedagògica de Margarita Wirsing és un referent; però tanmateix és de justícia destacar també el treball quotidià de tantes persones anònimes que han configurat el sí de la societat guixolensa, i que n'han determinat el seu caràcter i el progrés social, econòmic i cultural de la ciutat.

La seu del Museu. El Museu ja opera en espais diferents, ja que, a banda de la seu del Monestir, compta amb la secció del Salvament Marítim. És un precedent que avala una gestió descentralitzada de la institució. Des d'aquest punt de vista, la idea d'ocupar espais addicionals d'activitat no posa en qüestió la identitat del Museu, sinó que, ans al contrari, en reforça la presència a l'àmbit ciutadà. La seu del Museu passarà a partir d'ara a l'antic Hospital, i el Monestir esdevindrà una de les antenes del centre, igual que el Salvament Marítim i els edificis que en endavant es puguin incorporar al sistema. Aquesta estructura no ha d'afectar de cap manera l'experiència del visitant, ja que es tracta essencialment de l'ordenament intern de la institució. Ara bé, aquesta descentralització imposa també la prestació d'uns serveis addicionals, ja que serà imperatiu garantir uns horaris d'obertura que permetin la visita.

L'àmbit Vall d'Aro. El Museu té definit un àmbit que depassa l'estrictament municipal i s'estén per la comarca natural de la Vall d'Aro: Santa Cristina, Castell d'Aro i Platja d'Aro són nuclis propers en la distància i en la personalitat. Les relacions amb aquests municipis pel què fa a la gestió patrimonial ha estat fluïda i es

¹⁶ ALEMANY, Sílvia; COLOMEDA, Jordi. Cords. *Empremtes. Un museu amb història*, Sant Feliu de Guíxols 2004, p. 67

compta amb una inèrcia de col·laboració de llarga trajectòria. La realitat geogràfica i social, i l'estructura de serveis de la zona hi van a favor i són molts els exemples que ho certifiquen: l'existència d'una extensió de l'escola de música de Sant Feliu a Platja d'Aro, el fet que una part important de la població de Sant Feliu treballa a Platja d'Aro, etc. En definitiva, hi ha una sèrie de sinèrgies entre aquests nuclis de població que fan assenyat que el Museu tracti temes més enllà de l'àmbit municipal. A nivell històric, també: el Monestir de Sant Feliu exercia el domini senyorial d'aquesta zona. I des de 2005 existeix la Comunitat de Municipis amb els dos ajuntaments veïns per a la gestió de l'Espai del Metge Rural.

Els fons del Museu. La col·lecció que custodia el Museu està formada per uns 7000 objectes, dels quals 523¹⁷ estan exposats. Són fons de diversa naturalesa:

- Un fons d'arqueologia, que reuneix no només materials procedents de les excavacions realitzades en els diferents jaciments de la ciutat (ibèric i romà, però també d'èpoques més recents -fruit de les excavacions realitzades a la zona del Monestir, que han aportat materials del s. I fins al XVIII). A aquests s'hi ha d'afegir una important donació que tingué lloc el 1920 per part del Dr. Melé i que contenia materials de la vil·la romana d'Els Ametllers (Tossa de Mar)¹⁸. El fons d'arqueologia té una connotació afegida, i és que està íntimament vinculat a la història del museu, i, en concret, als orígens de la institució. Alhora, es tracta d'una col·lecció que evoca la relació del Museu amb diverses personalitats acadèmiques que hi han estat vinculades, com Eduardo González Hurtebise o Lluís Esteva. Resulta evident que aquest és un dels fons principals del Museu, per la trajectòria de col·lecció, per la identitat amb la ciutat i amb el propi centre, i també per la qualitat d'algunes de les sèries. Es pot afirmar que l'exposició d'aquests fons ha estat continuada al llarg de la història del Museu, i ha de seguir essent un dels puntals en el seu posicionament en aquesta nova etapa.
- Un fons etnològic amb materials molt diversos, tant relatius a la vida econòmica de la ciutat (i en aquí hi destaca especialment el fons de la indústria surera) com a la vida domèstica i social. Es tracta principalment d'objectes situats entre finals del s. XIX i mitjans del s. XX. En aquest bloc hi hem d'incloure també la sèrie d'objectes procedents de l'estació de salvament local. Es tracta d'objectes completament vinculats a la societat de Sant Feliu, i com a tals poden aportar sentit a relats que aprofundeixin en diversos aspectes de la ciutat -aspectes econòmics, socials, històrics...-. Serà necessari conèixer bé el fons per trobar l'encaix que de ben segur existeix entre aquestes sèries d'objectes i els fils narratius que pot presentar el Museu a partir d'ara.
- Un fons d'art, format bàsicament per obres del pintor local Josep Albertí procedents del llegat que va fer l'artista a favor de l'Ajuntament de Sant Feliu. En aquest fons també hi pertanyen obres d'autors diversos, amb el denominador comú de tractar temes de Sant Feliu o bé d'ésser obres d'artistes ganxons¹⁹. Són fons que es remunten a una època en que existia una estreta vinculació del Museu amb la desapareguda Escola de Belles Arts, i que s'han anat ampliant arrel dels certàmens organitzats per l'Ajuntament, les donacions i llegats de particulars i les adquisicions realitzades per completar el fons quan hi ha hagut ocasió.
- El fons anomenat “del metge rural”, que el Museu custodia a partir d'una donació de l'any 2002²⁰, i que compona un conjunt amb entitat pròpia. Es tracta d'una col·lecció que va donar peu a diversos muntatges expositius (*El metge rural a la postguerra*, *Curar-se en salut*, *Cercant remei*). Aquest fons

¹⁷ Dades declarades al qüestionari del Museu d'Història de Sant Feliu de l'Auditoria dels Museus de les Comarques Gironines, Desembre 2015

¹⁸ ALEMANY, Sílvia; COLOMEDA, Jordi. Coords. *Empremtes. Un museu amb història*, Sant Feliu de Guíxols 2004

¹⁹ <http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/viewFile/76117/96782>

²⁰ ALEMANY, Sílvia; COLOMEDA, Jordi. Cords. *Empremtes. Un museu amb història*, Sant Feliu de Guíxols 2004, p. 65

va servir per obrir una nova línia d'actuació en el Museu que ha dut a terme activitats de divulgació centrades en aquesta temàtica, i que ha fet que es plantegés posicionar-se com a seu del Museu d'Història de la Medicina de Catalunya. L'entrada en joc de l'Antic Hospital Municipal, que ha d'acollir la seu principal del Museu, constitueix un element amb caràcter patrimonial que caldrà contextualitzar. És en aquest sentit que serà necessari estudiar com una part del llegat del Dr. Casals pot ser útil en un l'àmbit expositiu que expliqui la trajectòria de la institució hospitalària a la ciutat.

Els vincles amb l'acadèmia. Els orígens del Museu d'Història estan íntimament relacionats amb personalitats acadèmiques i amb l'activitat de recerca. Els fons fundacionals del Museu, sorgits del jaciment ibèric dels Guíxols arrel de les excavacions de González Hurtebise, van donar pas a un llegat producte d'una viva activitat arqueològica a la zona, especialment sota la direcció de Lluís Esteva i degut al fet de ser delegat comarcal del Servei Nacional d'Excavacions Arqueològiques. Els llaços amb el món acadèmic i la promoció de la investigació han de ser un dels puntals del Museu, especialment en l'àmbit de l'arqueologia i la història. En aquest sentit s'ha de valorar el fet que en els darrers anys s'ha iniciat un programa anual de conferències sota el títol "Acadèmia Oberta" a partir de la col·laboració de diverses reials acadèmies (de lletres, de ciències, etc.).

La identificació amb la ciutat. El Museu d'Història de Sant Feliu és un centre sorgit de la població, que ha aglutinat al llarg de la seva trajectòria un seguit de persones que s'han sentit representades per la institució. El Museu ha de recuperar aquest paper de representació social, refent els discursos que l'apropen més a la ciutat, tant a nivell popular com a nivell institucional.

Valors del s. XXI. Un centre amb la trajectòria centenària del Museu d'Història de Sant Feliu suposa necessàriament l'adaptació progressiva a la pròpia evolució de la societat. Ben entrat el segle XXI, han pres relleu posicionaments que en l'origen de la institució no es contemplaven, però que ara adquireixen una centralitat indiscutible:

La Sostenibilitat. La consciència mediambiental i la sostenibilitat per a la lluita contra el canvi climàtic es tradueix en una sèrie d'actuacions que afecten el funcionament intern i també la intervenció arquitectònica en edificis on el Museu actua. Mesures com el reciclatge de paper i tintes d'aparells d'impressió i reproducció, la separació de residus, la reutilització del mobiliari museogràfic o l'ús de materials no agressius en les exposicions s'han normalitzat en el dia a dia del centre. A aquesta finalitat també respon l'aprofitament d'aigües pluvials i l'ús d'energies alternatives als edificis, la instal·lació de dispositius que moderen els consums d'aigua i energia (interruptors i aixetes amb temporitzadors als lavabos) i que contribueixen a amortir les oscil·lacions tèrmiques (persianes en obertures), en el context de la implantació de la tarifa verda energètica que estableix la instal·lació progressiva de vidres amb trencament de pont tèrmic en els tancaments amb motiu de la renovació d'espais i de la substitució de lluminàries per focus tipus led. Tot plegat s'inscriu en el Pla d'Acció d'Energia Sostenible (PAES) de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, aprovat en el Ple de 30 de març de 2017 i revisat per Acord de Junta de Govern Local de 3 de març de 2020.

Els valors DEAI -Diversitat, Equitat, Accessibilitat i Inclusió²¹. Al marge de les mesures d'accessibilitat física i els recursos per a garantir l'accés a les persones amb discapacitats sensorials

²¹ <https://www.aam-us.org/wp-content/uploads/2018/04/AAM-DEAI-Definitions-Infographic.pdf> [consulta realitzada el 7/6/21]

i psíquiques que el Museu ja procura garantir des de fa temps, el centre també treballa per aconseguir la reducció dels dèficits socials locals com l'abandonament escolar o l'atur juvenil. En aquest sentit, cal destacar els convenis per acollir nois i noies que no han aconseguit el títol de graduació a la finalització de l'educació secundària obligatòria amb programes de qualificació professional inicial (PQPI). També té subscrits convenis amb el Departament de Justícia per acollir persones que han de realitzar treballs en benefici de la comunitat. Per altra banda, els relats del Museu respectara la igualtat entre homes i dones, la no discriminació per raó de l'origen ètnic, la religió, l'edat o l'orientació sexual. En termes generals el Museu ja fomenta la igualtat d'oportunitats i ho seguirà fent en les places de treball que requereixi la posada en marxa d'aquest Pla.

L'estratègia digital. Per altra banda, com es deia en parlar del context sanitari, la pandèmia viscuda el 2020 ha posat de relleu la necessària centralitat de l'estratègia digital, que ha esdevingut un dels fronts d'actuació més importants dels museus.

Tot i la diversitat d'aquests tres blocs, comparteixen un tret comú, i és que en tots els casos es tracta de posicionaments que tenen una aplicació transversal; no estan vinculats a una àrea o activitat determinada del Museu, sinó que estan en la base d'una nova mentalitat i impregnen l'acció del Museu des dels fonaments fins a la superfície.

Tenint en compte aquestes consideracions, que estan en l'ADN del Museu, s'ha concebut el concepte temàtic i operatiu que es descriurà en el següent apartat.

7. Concepte temàtic

Al Museu d'Història de Sant Feliu hi conviuran diversos relats, que s'oferiran al visitant a través d'estratègies diverses, i que poden integrar diverses temàtiques alhora. Per bé que a primer cop d'ull aquestes temàtiques puguin semblar allunyades, en el fons totes tenen un vincle que justifica la seva pertinença al relat global. Cal entendre que la història de la ciutat se situa en el centre i és la que unifica i dona sentit a l'existència de la resta dins dels discursos del Museu. Les temàtiques són les següents:

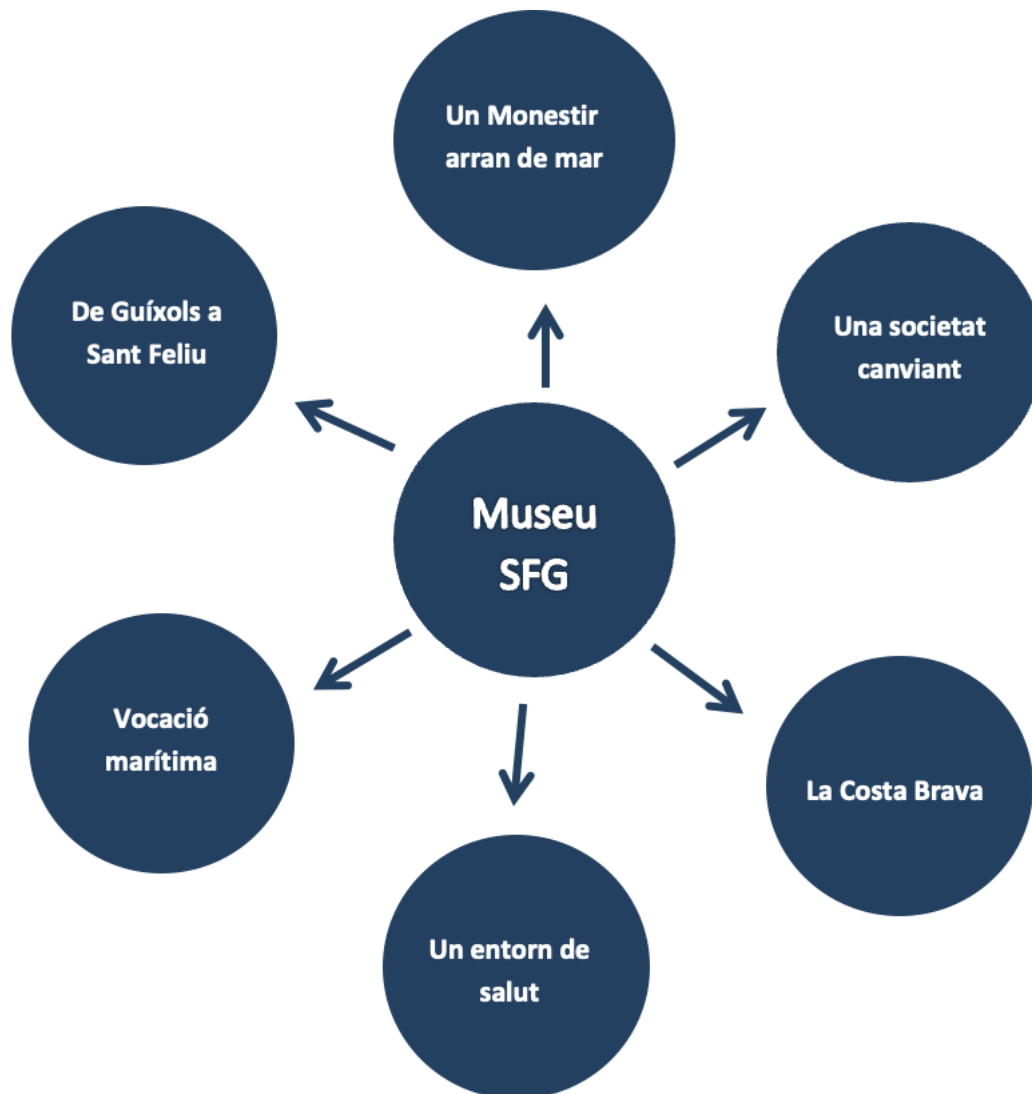
- **Guíxols i les comunitats més antigues.** Els primers assentaments ibers al turó dels Guíxols, la continuïtat del poblament amb l'ocupació romana, l'assentament romà en el pla ja en l'àmbit del Monestir i també els precedents: les evidències dels pobladors en l'època prehistòrica.
- **El Monestir.** L'interès arquitectònic i artístic d'un monument emblemàtic de Sant Feliu i la relació amb la vida monàstica i la regla de Sant Benet; però també el rol del Monestir en el marc de la història medieval i moderna de les comarques gironines, el seu paper cabdal com a estratègia de control del poblament de la zona i, en particular, les relacions amb la vila de Sant Feliu des de la fundació del centre benedictí fins a la desamortització.
- **Sant Feliu i la modernitat.** El retrat d'una època que va posar Sant Feliu al capdavant del territori de les rodalies: el potencial econòmic de la indústria surera, la iniciativa de particulars en la direcció de la millora de les infraestructures -el tren, el port- i de la promoció de la cultura, el naixement del turisme com a teràpia de salut, el concepte d'un nou urbanisme i especialment les transformacions socials que són causa i alhora efecte del canvi de Sant Feliu en aquesta època; en definitiva, el procés en el qual Sant Feliu passa, tal com descriu Gaziol, "de la vila del vuit-cents a ciutat".
- **La vocació marítima.** La relació històrica de Sant Feliu amb el mar, un dels elements que Sant Feliu va aconseguir extreure'n el màxim profit. El 1354 Sant Feliu era port i carrer de Girona, Les drassanes, el Consolat del Mar (constituït el 1443), la navegació comercial, la pesca; el cas particular del Salvament Marítim i el mar com a atractiu turístic per ser un dels nuclis turístics pioners de la Costa Brava.
- **La interpretació dels edificis.** Els tres edificis que allotjaran les exposicions estables del Museu d'Història de Sant Feliu són per ells mateixos "objectes de Museu", i per tant, el Monestir, l'Hospital i el Salvament Marítim han de ser objecte d'una proposta interpretativa respectivament. El caràcter típicament hospitalari que han conservat alguns espais de l'Hospital el fa idoni per a la instal·lació dels relats vinculats a la medicina popular i rural. El Monestir, per la seva importància en la història de la ciutat, haurà de ser objecte d'un recorregut monumental que permeti entendre les diverses etapes constructives, les funcionalitats de l'edifici al llarg del temps i l'organització de la comunitat benedictina, i esdevindrà una part fonamental dels relats que s'explicaran a les sales d'exposició.
- **Les personalitats destacades.** Persones que han tingut una projecció professional i un reconeixement més enllà de la ciutat, posant de relleu les que coincideixen amb l'obertura de

Sant Feliu a la modernitat, i també una línia de personatges populars, reals o ficticis, que representen el gruix de la ciutadania en un determinat context o època, i que posen de relleu la lluita diària per la supervivència i pel progrés social.

- **La pintura i la creació artística de Sant Feliu.** La col·lecció del pintor Josep Albertí és l'expressió de la seva relació amb la ciutat, una realitat que al s. XX tindrà altres protagonistes, com els pintors Jaume Pons Martí, Josep Amat, Joan Jordà o Núria Quevedo, entre d'altres artistes, que conformen la col·lecció pictòrica que custodia el fons del Museu²²; en tots els casos, un relat que té a veure amb la creació artística local, i que se suma al compromís del municipi amb l'art i amb un dels seus eixos de posicionament com a "ciutat d'art i patrimoni".
- **La guerra civil a Sant Feliu.** El niu de metralladores del turó dels Guíxols i el refugi del Puig, recuperats per a la visita, són elements patrimonial que testimonien la vivència de la Guerra Civil espanyola, el capítol més dramàtic de la història recent, que evidencia la conflictivitat política i social del primer terç del segle XX.
- **El medi ambient.** El marc geogràfic com a escenari dels fets diversos que s'han succeït al llarg dels segles, un tema a reivindicar per posar en valor la zona geogràfica i donar a conèixer la subcomarca de la Vall d'Aro, i unitats geogràfiques com l'Ardenya i les dunes de Sant Pol.
- **Un entorn de salut.** L'organització de la societat des del punt de vista de la salut: les millores a la ciutat i a les cases, l'atenció a la salut des de diferents àmbits (els professionals i entitats especialitzades, la salut domèstica). Incloent el turisme de talassoteràpia pioner i l'oferta de recursos naturals.

Totes aquestes línies temàtiques convergeixen a l'entorn de sis grans eixos argumentals, que són els que vertebraran veritablement el concepte temàtic que presentarà el Museu: l'aparició de les primeres comunitats al territori; el Monestir i la seva relació amb Sant Feliu; la vocació marítima de la població; l'eclosió de la ciutat al voltant del 1900; el naixement del nom i la configuració paisatgística de la Costa Brava i la gestió de la salut en un àmbit de ruralitat i un temps de creixent conscienciació per les condicions de vida. Per bé que tots els temes se situen en un marc temporal ubicat en el passat de la ciutat, s'aborden com una revisió de l'última centúria que esdevingui la base crítica per a la construcció de la ciutat del futur. Per altra banda, la creació artística a la ciutat, plasmada en el fons que custodia el Museu, serà objecte de conservació i d'estudi, i prendrà part en iniciatives de difusió quan s'escaigui, ja sigui en espais i a iniciativa propis o d'altri. Aquest concepte temàtic es resumeix en l'esquema següent i s'explica tot seguit.

²² Un repàs als autors amb obra al Museu d'Història de Sant Feliu es pot veure a Jordi Colomeda i Xavier Roca, "Un fons d'art en evolució al Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols" a *Revista de Girona*, núm. 246, Girona Gener-Febrer 2008

7.1. De Guíxols a Sant Feliu

El Turó dels Guíxols ens remet als establiments més antics, que van veure en aquesta àrea les oportunitats que els hi ofería la geografia i que s'hi van establir ja en èpoques reculades. La primitiva ocupació ibèrica d'aquest lloc exerceix de nexa entre els establiments humans més antics de la zona: des de les restes de la prehistòria fins a les restes d'origen romà que l'excavació ha posat en evidència a l'entorn del Monestir, tant el què sembla un mausoleu a la base de la Torre del Fum i l'àrea de cementiri a l'entorn d'aquest mausoleu; com l'estructura defensiva a què devien pertànyer els blocs granítics que es troben a la base de la Torre del Corn; i el propi establiment que ocupava la mateixa zona del voltant del Monestir²³. La recerca arqueològica

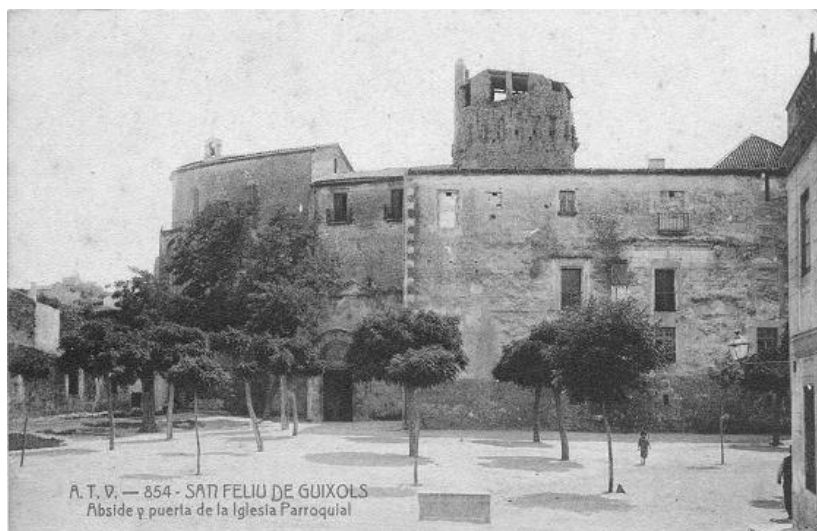
²³ Jordi Vivó i Llorca i Josep Maria Nolla i Brufau, "La *cupa* sota l'església del Monestir de Sant Feliu de Guíxols" a *Estudis del Baix Empordà*, Sant Feliu de Guíxols, 2009, volum 28 (consultat a <http://www.raco.cat/index.php/EBE/article/viewFile/272918/361140> el 28/03/2017).

estableix que la important vil·la urbana baiximperial dels s. IV i V va donar lloc, un cop desocupada, al primitiu Monestir²⁴.

7.2. Un Monestir arran de mar

Aquest eix està protagonitzat pel paper determinant del Monestir en el poblament de Sant Feliu. La fundació del cenobi al s. X té la raó de ser en un context en què hi ha un assentament de la població al territori, i, després d'uns segles de buit de poder, es desenvolupa un sistema de control i administració de la zona per part dels estaments dominants. És en aquest context que cal entendre l'aparició de la comunitat de Sant Feliu, que amb l'establiment al Monestir afermarà el seu control sobre el territori.

A partir d'aquest moment, la història del Monestir serà indescindible de la pròpia història de la vila, culminant en l'expulsió de la comunitat benedictina arran dels processos de desamortització del s. XIX. Al llarg de tots aquests segles, els monjos aniran configurant un monument que creix i canvia, que està influenciat pels corrents estilístics que es van succeint en el temps, i que alhora s'adapta a les necessitats de cada moment tot responent a les funcionalitats requerides per la comunitat de monjos que l'habita, fins a definir el complex arquitectònic que ha arribat fins als nostres dies. Es tracta d'un monument amb una personalitat inqüestionable, en què hi destaquen una sèrie d'elements, com les torres del Fum i del Corn i la Porta Ferrada, però que també compta amb els espais típics d'un monestir, com la Sala Capitular el Refectori o les cel·les dels monjos; els àmbits des d'on l'Abat dirigeix el Monestir i la comunitat i els actuals jardins del Monestir, antics horts de clausura. La recuperació d'un jardí de plantes del Monestir en algun dels antics horts oferiria una ruta i activitats complementàries de gran interès.

²⁴ Antonio Prados Muñoz, "La intervenció arqueològica a l'església i la plaça del Monestir de Sant Feliu de Guíxols" a *Estudis del Baix Empordà*, Sant Feliu de Guíxols, 2011, volum 30 (consultat a <http://www.iebe.org/llobres/2011.pdf> el 28/03/2017).

7.3. Una societat canviant

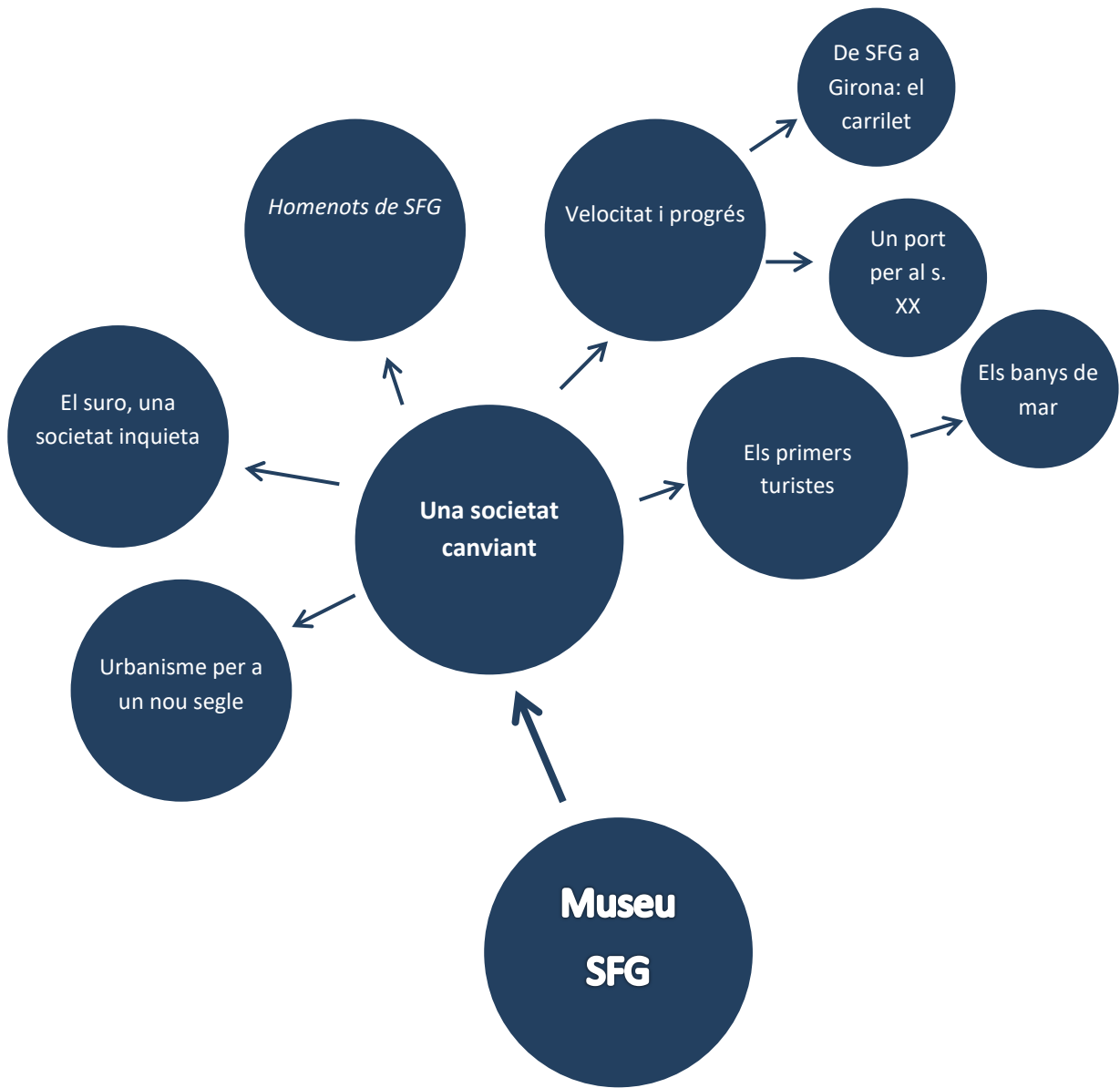
La pèrdua d'influència del Monestir sobre el territori coincideix amb l'inici d'un moment únic, que portarà Sant Feliu a situar-se entre les poblacions capdavanteres de la zona en molts aspectes, i que està simbolitzada per l'adopció del títol de ciutat l'any 1902. Un moment que pot ser considerat sens dubte com el punt àlgid de la història contemporània de Sant Feliu.

El motor principal d'aquest moment és una economia en alça, amb l'embranchida de la indústria surera, que si bé s'havia començat a implantar durant el s. XVIII, serà la segona meitat del s. XIX que assolirà els moments de màxima prosperitat en el conjunt de la població. El suro comporta l'obertura de Sant Feliu al món, el comerç exterior obrirà les portes a la relació dels ganxons amb països com França, Anglaterra, Alemanya o EEUU i portarà de retorn la influència i el cosmopolitisme d'algunes de les ciutats més avançades del món.

El suro i els canvis tecnològics que experimenta al llarg del temps suposaran l'evolució des d'una activitat de manufactura a una indústria altament especialitzada, però també una transformació radical de la societat. El taper esdevé obrer, la dona s'incorpora massivament a la fàbrica i l'emprenedoria en el sector queda en mans d'uns pocs. Però el suro també aporta seguretat i confiança a la societat local, la impulsa i li dona força per emprendre iniciatives d'un abast impensable fins aleshores, tant pel què fa a infraestructures com a l'àmbit cultural.

L'obertura de la línia de tren de Sant Feliu a Girona segurament és la més visible, però n'hi ha d'altres: la remodelació de l'urbanisme de la ciutat -amb el Passeig com a símbol d'una nova manera de viure, que posa en primer pla el lleure-, empès pel creixement demogràfic que experimenta; la instal·lació de la llum elèctrica a les cases i la construcció del port.

A la línia costanera, la construcció del port és l'acció més visible d'aquest moment, un pas endavant en la concepció de la gent del Sant Feliu de l'època, que amb aquesta infraestructura es posiciona com a port competitiu de cares al comerç exterior.

La prosperitat econòmica del segle XIX donarà peu també a una relació nova amb el mar -en relació a la que hi havia tingut la ciutat històricament-, que té a veure amb el lleure: l'hàbit de prendre banys com a mesura terapèutica anirà esdevenint, amb el temps, un costum associat a les vacances, un concepte que també està

associat a la industrialització i a l'exigència d'uns drets laborals que, com a resultat de la llarga lluita sindical, es veuran reconeguts finalment al primer quart del s. XX.

Aquest eix temàtic es completa a través de la presentació d'una sèrie de personatges que són fruit d'aquesta època, i que ens han de conduir a través dels temes amb què estan relacionats respectivament pel patrimoni que es desplega per la ciutat. La idea és convidar el visitant a descobrir Sant Feliu a través del concepte del passeig, un element característic i ple de significació que s'estén de la mà de dos tipus de personatges; els uns, persones que destaquen més enllà de l'àmbit local; els altres, persones reals o caracteritzacions que representen el gruix de la societat. Aquesta és una línia que pot ser viva i anar generant passejades vinculades a personatges, disponibles a més a través de formats diferents: poden ser visites guiades conduïdes per l'equip educatiu del Museu, visites descarregables o editades en fullets de suport per ser realitzades autònomament per part del visitant, i fins i tot visites virtuals accessibles des del web del Museu.

7.4. Vocació marítima

La relació de Sant Feliu amb el mar ha sigut estreta des de sempre, el mar ha representat un recurs que amb el pas de les èpoques ha estat utilitzat de formes diferents, però que sempre s'ha mantingut: de la bàsica explotació dels recursos pesquers a la creació d'unes drassanes i un actiu port comercial durant centúries fins al principal atractiu turístic del segle XX i XXI. Les formes que ha adoptat al llarg del temps aquesta "vocació marítima" de Sant Feliu conformen un nucli temàtic que és necessari tractar amb la rellevància que es mereix, ja que de fet és una part indissociable i encara vigent de la seva identitat ciutadana.

7.5. La Costa Brava

L'anècdota sobre la invenció del nom "Costa Brava" per a aquesta costa que va fer Ferran Agulló -sempre segons algunes versions- dona peu a bastir un relat centrat sobretot en les característiques geogràfiques de la costa de Sant Feliu, i del què s'entén per Costa Brava centre i sud. L'excel·lència de la localització de l'ermita de Sant Elm -el punt en el qual es diu que Agulló va batejar la costa-, i l'existència d'un espai sota l'ermita podrien acollir una breu exposició centrada en aquest concepte. L'espai podria allotjar igualment un punt per a la presentació o degustació de propostes gastronòmiques de proximitat.

7.6. Un entorn de salut

Les noves formes que la ciutat adopta en el decurs dels segles XIX i XX tenen a veure amb afavorir unes millors condicions de vida i de salut que busquen aportar més benestar a tots els homes i dones de la vall. Es creen nous equipaments amb l'objectiu de millorar la vida de la ciutadania (mercat, hospital, asil, escoles,...) en un paisatge on hi conviuen i es relacionen els professionals: metges, infermeres, llevadores, practicants, farmacèutics, manescals, guaridors populars, amb les pràctiques d'autoatenció o de medicina domèstica.

8. Concepte operatiu

8.1. Evolució del concepte operatiu del Museu d'Història de Sant Feliu i de la gestió del patrimoni cultural

Una de les claus del nou programa museològic del Museu d'Història de Sant Feliu és l'evolució del concepte operatiu del museu tradicional envers un concepte revisat que aconsegueixi fer més profunda la implicació amb el territori i aconseguir una major identificació amb la societat en què s'insereix. Són transicions necessàries que suposaran la renovació de la missió del Museu.

Per una banda, com s'ha anat comentant, hi ha la transició del concepte tradicional de Museu al modern Museu de Territori, entès com un espai obert que va més enllà dels límits de la seua arquitectònica de la institució. Es tracta d'un museu dinàmic -enfront del museu estàtic centrat exclusivament en la gestió de les col·leccions mobles-, que detecta els elements patrimonials i els transforma en motius de coneixement i difusió, tant lúdica com acadèmica.

Es tracta de transformar el concepte de Museu tradicional en un sistema obert. Així, el Museu és el Servei que orienta el visitant i li ofereix les eines interpretatives per comprendre i gaudir el patrimoni, tant si aquest es troba dins dels límits de l'arquitectura del Museu com si s'estén més enllà.

De fet, és un model de museu en la línia d'altres experiències que han demostrat la viabilitat operativa i la lògica natural d'aquest concepte i que té un dels exemples més primerencs al nostre país en el Museu de Badalona, que als anys 70 ja gestionava diversos llocs patrimonials de la ciutat -el jaciment ibèric del Turó d'en Boscà, la masia medieval de Can Miravetges, entre d'altres- i organitzava visites interpretatives per la ciutat des de la seu principal del centre, ubicada en un edifici en el subsòl del qual es conserven les ruïnes romanes de les termes i el Decumanus maximus.

A la solidesa del model que demostra la llarga trajectòria del Museu de Badalona, s'hi pot afegir encara la garantia que suposa el fet que el concepte de "museu-territori" és també el model de l'actual Museu d'Història de Barcelona, sens dubte un dels centres de referència en la temàtica històrica i de societat de Catalunya. Així, a més a més de la conservació, estudi i difusió de les col·leccions mobles, el MUHBA gestiona en aquests moments 15 espais patrimonials de la ciutat, espais d'èpoques diverses que van des de la domus Avinyó d'època romana fins a un Refugi de la Guerra Civil, cobrint així la llarga seqüència cronològica que va des de l'antiguitat al món contemporani, un paral·lel clar amb el Museu d'Història de Sant Feliu.

D'altra banda, la transició des del concepte de Museu d'Història a Museu de Societat suposa l'ampliació de la mirada, que no ha d'estar estrictament circumscrita al relat dels fets i processos històrics, sinó que ha d'abastar un registre molt més ampli, que inclogui temes com els hàbits de la vida quotidiana, la vivència sobre els escenaris de la ciutat i el territori, el pensament i les idees de les poblacions que històricament hi han viscut o els motius i els temes que han inspirat la seva creació artística. El Museu ja fa anys que treballa amb aquestes directrius, promovent per exemple l'enregistrament d'entrevistes a través de les quals es preservi la memòria oral de la ciutadania. Així, el què es pretén és un retrat complex, però més fidedigne i fàcil d'identificar amb les realitats socials del present.

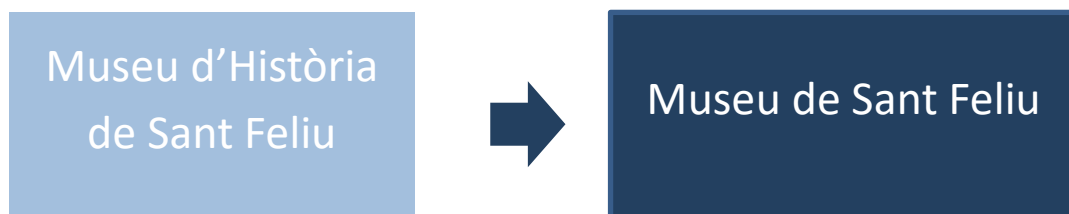
En definitiva, és necessari fer un pas endavant i consolidar una nova època en què el Museu esdevingui de facto un museu de territori i societat.

8.2. Marca i comunicació: algunes consideracions

D'acord amb els arguments exposats en el punt anterior, en conseqüència, en la mesura en què el concepte ha evolucionat, seria molt convenient sotmetre el mateix nom del Museu a un debat que plantegi les limitacions que porta implícites l'apel·latiu "Història" del nom del centre per acollir el nou model de Museu.

Una proposta que s'estima òptima passaria per ometre el qualificatiu "d'Història" i fer una transició gens brusca envers "Museu de Sant Feliu".

La nova marca mantindria les dues partícules que ja estaven a l'inici i al final de la marca anterior, de manera que la sonoritat perviuria i aconseguiria conservar el vincle amb la marca precedent, exercint un nexa molt clar i fàcil en l'imaginari del públic que ja era coneixedor del Museu.

En canvi, la nova marca tindria les avantatges que suposa sempre la brevetat en termes de *naming*, tant a nivell de record -en el sentit de persistència en la memòria- com a nivell gràfic, on es podria treballar molt més bé i guanyaria contundència i rotunditat.

En aquest sentit, seria molt necessari desenvolupar una nova identitat corporativa del Museu. Una imatge que transmetés els valors del Servei, i que aconseguís condensar i fixar la identitat del nou centre; el nou model descentralitzat del Museu ho fa del tot recomanable, ja que la imatge corporativa seria la via subtil a través de la qual donar unitat i continuïtat a les diferents propostes de difusió del patrimoni que desplegarà el Museu a partir d'ara, i que s'explicaran en aquest mateix capítol.

8.3. Els àmbits d’activitat al municipi

El Museu d’Història de Sant Feliu ha de pivotar principalment sobre tres punts: l’antic Hospital, el Monestir i el Turó dels Guíxols. Són tres localitzacions on se centralitzaran els serveis i les propostes expositives del centre, però, tanmateix, s’ha d’entendre que els objectius de difusió del Museu també es desenvoluparan més enllà d’aquests recintes, i inclouran elements patrimonials clarament fora del triangle imaginari definit per les tres seus. Però és de preveure que l’àrea de màxima concentració de visitants coincidirà amb la zona compresa entre els vèrtexs del triangle definit per la seu principal i les antenes del Monestir i el Turó dels Guíxols.

Cal insistir en el fet que els límits establerts per aquest triangle imaginari han de ser absolutament permeables, i no suposen cap tipus de restricció a l’hora de concebre experiències o recorreguts que penetrin en les perifèries del nucli urbà, de Sant Elm a Sant Pol, del Refugi del Puig al Tinglado del Port.

A nivell operatiu, l’antic Hospital serà la seu principal del Museu, mentre que el Monestir i el Turó dels Guíxols seran les “antenes” del Museu a la ciutat:

	Condició	Exposicions	Serveis	Actes	Espais manteniment
Hospital	Seu principal	✓	✓	✓	✓
Monestir	Antena 1	✓		Fa ús de les sales però no les gestiona	
Turó dels Guíxols	Antena 2	✓		✓	

Així, l'antic Hospital allotjarà la seu central del Museu de Sant Feliu, concentrarà la major part d'exposicions i serà el principal punt d'acollida del visitant, a més dels espais de treball intern del personal del centre.

8.4. Unitats de difusió

El concepte de museu obert implica propostes d'interpretació i difusió del patrimoni que superen l'exposició. En el cas de Sant Feliu, es proposen les següents unitats o elements de difusió:

a. Exposicions

L'exposició com a estratègia de difusió està en l'origen del mateix museu, i al Museu de Sant Feliu serà un dels elements claus amb una sèrie d'exposicions estables a cadascuna de les seus del centre (Hospital, Monestir, Salvament i també Sant Elm). Tal com s'ha comentat anteriorment, l'Hospital acollirà l'exposició "Una societat canviant"; el Monestir comptarà amb una proposta estable que integrarà l'exposició "Un Monestir arran de mar"; la caseta del Salvament, al Turó dels Guíxols, acollirà el relat "Vocació marítima" i l'específic sobre el salvament marítim; mentre que a Sant Elm s'hi podria exposar el relat "Costa Brava", construït des del punt de vista mediambiental. Per completar la seqüència cronològica, seria molt desitjable comptar en un futur amb una exposició monogràfica dedicada a la prehistòria i antiguitat de la Vall d'Aro i de Sant Feliu, amb una exposició que podria dur per nom "De Guíxols a Sant Feliu" i que idòniament podria situar-se en algun emplaçament del Turó dels Guíxols -ubicació original de l'antic poblat ibèric-. D'altra banda, l'edifici de l'Hospital oferirà almenys un espai addicional fix per a exposicions temporals, i completarà la seva oferta amb un espai expositiu vinculat al caràcter hospitalari de l'edifici (tal com s'explica al següent punt).

b. Itineraris monumentals

Les exposicions del Monestir es completaran amb l'itinerari a través del monument, que en permetrà visitar les parts més singulars i característiques.

Per altra banda, l'edifici de l'antic Hospital té un interès intrínsec innegable que no es pot deixar de banda. La bona conservació del caràcter d'una de les sales hospitalàries, a la Planta 1, així com l'ala que originalment es destinava al tractament dels malalts de tuberculosi, representa una oportunitat per a la instal·lació d'una exposició dedicada a explicar les vicissituds d'aquest equipament i de les funcions que acollia com a hospital, en un context ampli que abastaria des de la seva primitiva fundació medieval fins a la construcció de l'edifici actual, amb els usos i les funcionalitats que tenien, l'evolució de les pràctiques mèdiques i sanitàries i els professionals que hi estaven implicats d'una o altra forma.

c. Recorreguts urbans

La ciutat vista amb els ulls dels seus protagonistes. Els personatges relacionats amb l'època de "Una societat canviant" portaran el visitant de la mà per recórrer escenaris que tenen molt a veure amb la seva vida. Són recorreguts subjectius, interpretats des del punt de vista de cada personatge, per posar de relleu els

interessos personals. Els recorreguts parteixen de l'Hospital, on, al Hall, hi haurà un mòdul interpretatiu de presentació per a cada personatge, que pot prendre forma d'una escultura, una imatge en foam o fins i tot un petit vídeo. Des d'aquests punts el visitant podrà accedir al recurs interpretatiu que prefereixi per emprendre el recorregut (un plànol tradicional, un fitxer descarregable a l'smartphone).

En el cas de Sant Feliu, a més, es crea un fil conductor que porta el visitant des del punt de partida -la ciutat del 1900- fins a destins diferents, que corresponen a grans temes. El concepte de recorregut patrimonial no és nou, però el punt innovador seria que són personatges de l'època -la majoria, reals- els qui conduiran el visitant i faran de cicerone per la ciutat, en un relat que pot transcórrer en primera persona -sempre que sigui possible-. Així, el visitant s'endinsarà en una temàtica concreta, d'acord amb els propis interessos, de la mà d'un ganxó o ganxona.

Els itineraris tindran el punt de partida a la seu principal del Museu i conduiran el visitant fins a punts emblemàtics del patrimoni de la ciutat. Els personatges capitalitzaran les temàtiques respectives, amb les quals sempre hi ha un punt de contacte, ja sigui pel seu perfil personal, l'activitat professional o el pensament del personatge en concret. Els itineraris es plantejaran com a "passejos", fent ús del concepte que simbolitza aquesta ciutat del tombant de segle, insistint-hi i reforçant-lo. Els passejos, més enllà de mers itineraris patrimonials, pretenen inspirar una actitud en el visitant, l'actitud contemplativa i de vivència del lleure que tenia el "passeig" original d'aquella època.

Cadascun dels personatges capitalitzarà un guió temàtic i el Museu podrà crear-ne de nous per servir altres temàtiques que interessi promoure o divulgar i contribuint així a diversificar i dinamitzar aquesta oferta:

- Rafael Patxot > la ciència i el medi ambient
- Juli Garreta > l'art i la música
- Ferran Agulló > el turisme i la vocació marítima ganxona
- Agustí Calvet "Gaziel" > la indústria surera i la vida cultural
- Josep Irla > la vida política i la conflictivitat social
- Margarita Wirsing > l'educació i la pedagogia
- Maria Bech Girbal > la Guerra Civil espanyola

Passeig	Personatge històric	Temes	Punt final
Passeig de les arts	Juli Garreta	Música, sardanes, cançons de tapers Piano al cinema mut, balls de casino Tertúlies musicals de Can Rovira Pintura i teatre	Monestir
Passeig de la platja	Ferran Agulló	Turisme, banys de mar, Costa Brava (opció A) Drassanes, Consolat de mar, el port i la pesca, SFG ciutat i carrer de Girona (opció B)	Sant Elm (opció A) Salvament Marítim (opció B)
Passeig del suro	Agustí Calvet "Gaziel"	Els tallers i les fàbriques Cases d'industrials surers El Casino dels Nois i els casino dels senyors	Cementiri SFG
Passeig de la revolució social	Josep Irla	La guerra civil i el niu de metralladores	Casa Irla
Passeig del paisatge	Rafael Patxot	Observatori Patxot Ardenya Vall d'Aro Dunes de Sant Pol	Platja de Sant Pol

Passeig de l’educació	Margarita Wirsing	Casa natal Centres educatius històrics (laics i religiosos) Casino dels Nois (formació d’obrers)	Parc de les Eres
Passeig de la Guerra Civil	Maria Bech Girbal	Refugi del Puig Altres edificis de la ciutat amb significació durant aquest període (centres de govern, objecte de col·lectivititzacions, etc.) Llocs on caigueren bombes	Niu de metralladores (Turó dels Guíxols)

d. Fites: miradors i monuments

Un recurs alternatiu per comprendre tant l'evolució urbana com la geografia és la sèrie de talaies des dels punts més elevats del terme, que permetran copsar la imatge del tramut urbà de la ciutat i la geografia en què s'inscriu. Les fites es reparteixen pel territori i ofereixen punts de vista diferents i complementaris. Són Sant Elm, la Torre de Can Blasco, l'Asil Surís, el Fortim i el Molí de les Forques. Aquests cinc punts es distribueixen pel terme de manera que permeten una visió compensada del territori Sant Feliu.

Seria oportuna la instal·lació d'algun recurs interpretatiu en cadascun dels miradors que permetés la lectura dels punts geogràfics i patrimonials més rellevants de Sant Feliu, així com dels veïnatsges que històricament han determinat les relacions territorials.

A Sant Elm, a més, com ja s'ha comentat, es pot desenvolupar el relat "Costa Brava", amb motiu del bateig d'aquesta costa per part de Ferran Agulló en aquest punt de Sant Feliu, amb un relat centrat en la configuració geogràfica i mediambiental de la zona. A més, l'espai pot incloure una evocació de les xefles del temps dels tapers, amb una apunt gastronòmic que promogui els productes de proximitat i permeti posar en valor la qualitat dels aliments de la zona.

e. Vivències

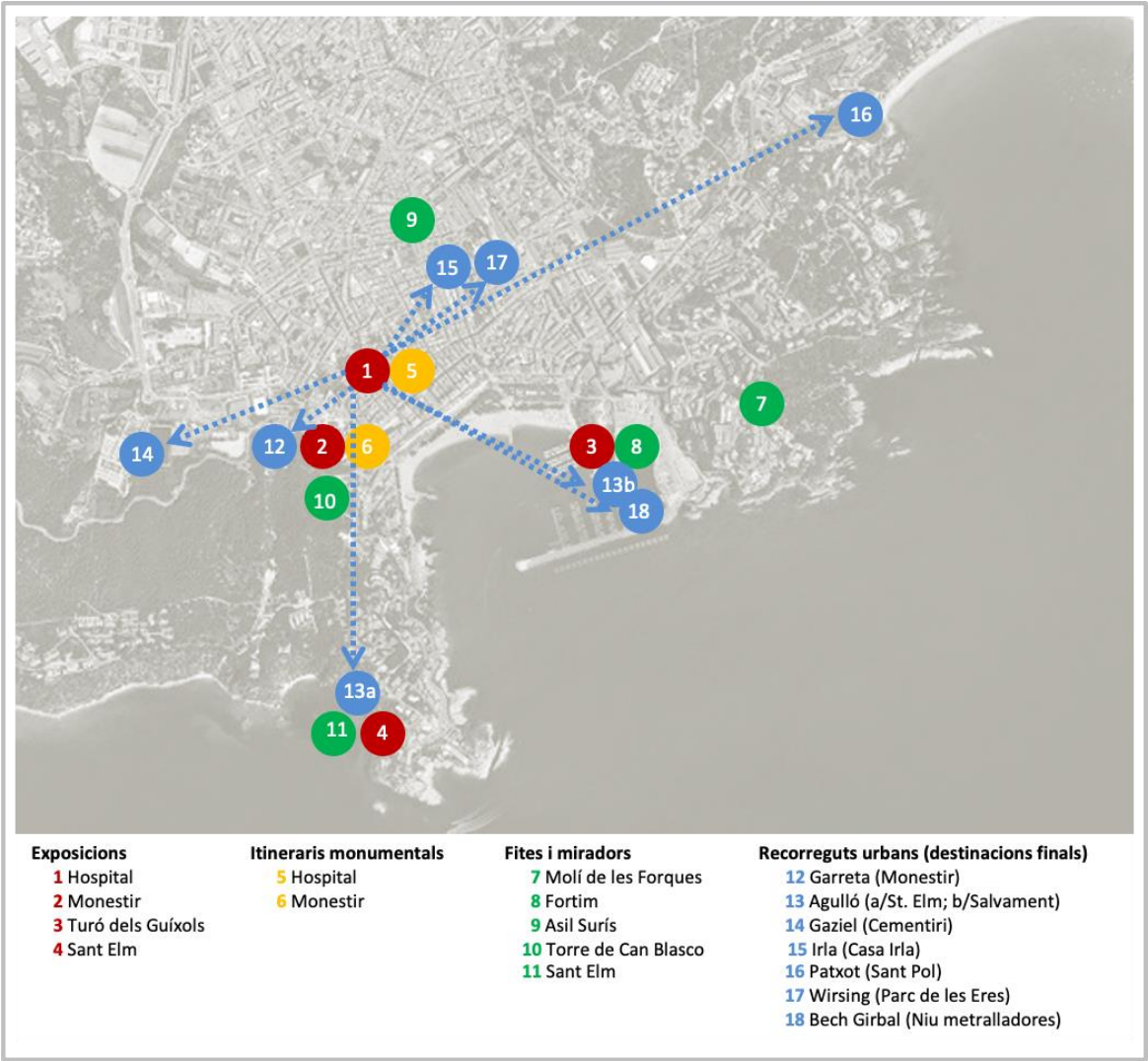
L’Hospital allotjarà alhora una sèrie d’experiències, de vivències, articulades entorn d’una programació anual que pren els diferents motius inherents als personatges protagonistes de “Una societat canviant” per convertir-les en propostes participatives: un concert de música de Juli Garreta, un debat obert sobre el paisatge Costa Brava, una lectura crítica d'algun article de Gaziel, una presentació gastronòmica basada en els productes de la mar, etc.

Aquesta programació tindrà lloc essencialment a l'aula polivalent de la Planta Baixa, però pot ocupar puntualment també el pati de l'Hospital, quan les característiques de l'acte a celebrar s'hi ajustin i les condicions meteorològiques ho permetin.

f. Activitats d'educació i formació

A les diverses unitats de difusió esmentades, cal afegir-hi encara un bloc d'activitats que el Museu ja duu a terme i que tenen per objectiu la divulgació dels continguts que tracta el Museu en un format especialment pensat per a l'educació d'infants i la formació contínua i creixement personal dels adults. Es tracta principalment de tallers educatius, tallers familiars, conferències, xerrades o congressos; destinats a difondre en clau divulgativa als perfils de públics més populars els diversos aspectes vinculats al programa expositiu del centre, i també, per altra banda, a compartir el coneixement creat amb l'activitat de recerca als públics especialitzats. En aquest bloc hi destaca la implicació que el Museu té amb el projecte de Tallers d'Història, on, conjuntament amb l'Arxiu i la Biblioteca municipals, es plantegen diverses accions amb la comunitat educativa (exposicions, xerrades, treballs escolars...) al voltant d'una temàtica vinculada al municipi, que cada curs és diferent.

La juxtaposició d'aquestes diferents unitats compona un mapa patrimonial divers i complet, capaç d'oferir propostes a la mida de visitants amb interessos heterogenis, tal com es representa en el mapa que es mostra a continuació.

9. Destinataris

En aquest apartat s'analitzen els destinataris als quals el Museu de Sant Feliu s'hauria d'adreçar, a partir dels hàbits i interessos dels diferents perfils de públics reals i potencials que s'han de tenir en compte a l'hora de configurar els programes d'acció del Museu. És necessari apuntar que els públics objectiu del Museu de Sant Feliu estan condicionats per la idiosincràsia de la ciutat, però també per la pròpia història i els orígens del centre.

- **Població local.** Persones i entitats residents a Sant Feliu, i especialment les persones que són públic de la resta d'entitats culturals de la ciutat (Arxiu, Biblioteca...). En aquest grup caldria tractar amb prioritat el col·lectiu Amics del Museu de Sant Feliu, per guanyar-se la seva confiança, es tracta d'un col·lectiu amb una gran potencialitat, tant a nivell de col·laboració amb el centre com a nivell de la capacitat de prescripció que poden tenir envers la resta de conciutadans i grups units entorn d'interessos similars originaris d'altres contrades.
- **Població de segona residència.** Aquest grup hauria de ser un dels principals objectius del Museu. Es tracta de persones que tenen un índex d'ocupació elevat de la segona residència i el Museu pot ser clau per enfortir el vincle emocional amb la ciutat. A més, es tracta d'un grup molt interessant perquè són persones susceptibles d'esdevenir "ambaixadors de marca" als respectius llocs d'origen.
- **Població turística de l'àmbit Vall d'Aro.** El Museu té una situació privilegiada en relació a l'oferta cultural de l'àrea turística de la Vall d'Aro, ja que la resta de poblacions del territori no compten amb cap centre amb la trajectòria i el potencial del de Sant Feliu. Platja d'Aro és un dels principals destins turístics de la Costa Brava i, per tant, el Museu hauria de posicionar-se com la primera opció en l'oferta cultural d'aquest àmbit. La resta d'oferta turística de la ciutat hauria de donar peu a la creació de productes conjunts (l'adquisició d'una entrada a un concert del Festival Porta Ferrada podria donar l'opció de l'adquisició amb avantatge d'una entrada per al Museu, per exemple).
- **Població del territori Vall d'Aro.** L'àmbit del Museu abasta aquesta subcomarca geogràfica, que s'hi hauria de sentir representada i, per tant, hauria de ser un dels públics objectius a treballar. El Museu hauria de ser un dels recursos municipals per potenciar la capitalitat de Sant Feliu en aquest àmbit i, per tant, hauria d'entendre les seves poblacions com un dels públics objectiu més prioritaris.
- **Centres educatius.** El Museu ja treballa amb grups d'escolars, tant locals com de l'àmbit Vall d'Aro i de la resta de comarques gironines. En aquest sentit, té un alt potencial d'atracció l'oferta pedagògica basada en els temes de salut, que hauria d'estimular la visita d'un estudiant jove o adult del sector (persones que cursin estudis d'infermeria, medicina, fisioteràpia). Igualment, el Museu ja duu a terme un programa pedagògic centrat en el Monestir que té una molt bona acceptació.
- **Públic especialitzat.** Aquest és un sector de públic a reivindicar. Cal fer memòria que el naixement del Museu està molt estretament vinculat amb professionals del món acadèmic i seria de justícia assumir aquest vessant com a una part important del posicionament del Museu. A les relacions vigents amb facultats i universitats de Catalunya i País Valencià, seria desitjable d'augmentar les relacions amb la Facultat de Geografia i Història de la UdG per potenciar la col·laboració entre el professorat i els joves

estudiants i el Museu de Sant Feliu, que té un fons notable d'arqueologia que pot ser objecte de recerca acadèmica.

- **Públic virtual.** La potenciació de l'estratègia digital del Museu té per objectiu d'arribar uns públics als quals s'ha d'atribuir un valor equivalent al dels públics presencials. La digitalització de les col·leccions per a un ús i consulta d'estudiosos i interessats a distància, la publicació del resultat de l'activitat de recerca impulsada pel Museu, la comunicació fluïda a través de les xarxes socials i per suposat, la creació de productes pensats i concebuts per a la difusió online són algunes de les accions que han d'aconseguir potenciar un públic que pot arribar al Museu d'Història de Sant Feliu independentment de llur localització física.

III. DEFINICIÓ DE SERVEIS I DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL

10. Política de col·lecció, conservació i recerca

El Museu d'Història de Sant Feliu compta amb una política d'adquisicions aprovada el 2014 que defineix els objectius temàtics i l'àmbit geogràfic. El Museu determina l'adquisició d'objectes materials, patrimoni immaterial i documentació en diversos formats (audiovisual, impresa) que són d'importància cabdal a l'hora de documentar els seus fons.

El museu és hereu d'una llarga història en què les col·leccions s'han anat configurant d'acord amb els criteris de cada etapa però amb el denominador comú de la vinculació dels béns patrimonials a la ciutat de Sant Feliu. A la pràctica, el Museu no duu a terme actualment una política proactiva de col·lecció, ja que és conscient de les mancances d'espais expositius i d'emmagatzematge, a banda que el fet d'incrementar la col·lecció representa un esforç en termes de recursos que no és raonable d'esperonar. A més a més, és important tenir en compte que el Museu conserva els materials arqueològics sorgits en les excavacions que tenen lloc al municipi. Tot aquest material suposa l'ocupació de superfícies notables, i és necessari preveure espais suficients per als materials que sorgeixin en excavacions futures.

Malgrat tot, el Museu rep donacions i llegats l'interès de les quals en justifica l'acceptació, com és el cas dels següents: el fons de la parròquia de Nostra Sra. Dels Àngels de Sant Feliu, el llegat de Josep Albertí, el fons del Dr. Martí Casals, la caixa de mariner de la família Rabell, l'oli de Pons Martí de la col·lecció Carmen Thyssen, la col·lecció numismàtica Vilaret. La política d'adquisicions, en aquest sentit, té una funcionalitat molt important que ajuda el Museu a argumentar la denegació d'acceptació quan s'escau.

Així doncs, la pràctica que porta a terme ara el Museu en matèria d'adquisicions (prudent i mesurada), és encertada i cal mantenir-la. Tanmateix, serà oportú revisar la política d'adquisicions per tal d'adaptar-la a les línies temàtiques estratègiques que es plantegen en aquest document per si sorgeixen oportunitats d'aconseguir alguns béns que permetin omplir buits, donar més coherència a la col·lecció i reforçar el relat expositiu. En aquest sentit, temes com el turisme (des d'objectes vinculats a establiments d'hostaleria i al món del transport), salut pública, lleure i festes o la vida monàstica han de ser objecte d'interès prioritari.

11. Proposta d'usos culturals, educatius i turístics

El Museu de Sant Feliu ja compta amb un programa pedagògic adreçat a diferents nivells acadèmics, i una dinàmica d'activitats pensada per als públics de proximitat (conferències, jornades, xerrades, etc.). De la mateixa manera, existeixen materials de difusió del patrimoni local gestionat pel Museu adreçats específicament al públic turista. Tanmateix, la revisió del programa museològic tal com s'ha vingut detallant en aquest document suposarà una adaptació dels continguts a difondre, així com una reordenació de la proposta d'usos per tal d'estructurar bé l'oferta en funció del perfil d'usuari al qual es dirigeixi.

Pel què fa als usos culturals, amb activitats dirigides sobretot als públics locals o de proximitat, el Museu ja té una bona dinàmica i senzillament s'imposa una adaptació als relats que es defineixen en el nou programa museològic. Ara bé, en un escenari de futur més o menys immediat en cada cas, l'habilitació de nous espais a l'antic Hospital, al Turó dels Guíxols i a Sant Elm fa possible d'ampliar el registre pel què fa a la tipologia d'activitats, i fer propostes més enllà de les conferències o els tallers, i oferir un programa on hi hagi activitats més vinculades al món dels sentits, com ara concerts de música o tastos gastronòmics, que tenen molt a veure amb els relats d'aquest nou Museu.

En el mateix sentit caldrà adaptar el programa pedagògic del Museu. D'una banda, ja es disposa d'activitats destinades a treballar el relat sobre el Monestir i també d'activitats basades en el Salvament Marítim, que òbviament cal mantenir, però que es poden ampliar per cobrir altres temes vinculats el relat "Vocació marítima" que es presenta al Salvament.

El nou concepte temàtic "Costa Brava" obre la possibilitat de desenvolupar un programa pedagògic centrat en els ecosistemes de la zona, abordant facetes tan interessants del paisatge com les dunes de Sant Pol -en coordinació amb l'Àrea de Medi Natural municipal. I per altra banda, serà necessari treballar en un programa centrat en "Una societat canviant", on es poden tractar de forma transversal temes de societat, filologia i ciència, entre d'altres. A més a més, seria molt convenient explorar noves formes de col·laboració amb la comunitat acadèmica universitària a banda de les ja existents -realització de sessions a estudiants de Magisteri i del Màster de Lletres, acollida d'estudiants del Grau d'Història-. El trasllat dels materials arqueològics a un espai que faci possible l'estudi i el treball d'especialistes fa que es pugui promoure des del Museu l'inici de programes de treball dirigits a estudiants o postgraduats universitaris, destinats a l'anàlisi dels fons d'època antiga que conserva el Museu, i que sens dubte serien molt fructífers i aportarien nou coneixement sobre Sant Feliu i sobre el territori en què s'inscriu. És una línia a potenciar, que enfortiria l'històric vincle que el centre havia mantingut amb els professionals universitaris.

Els canvis plantejats en el nou programa museològic situen el Museu en un punt en què s'albira un potencial molt gran. És necessari esdevenir de fet el centre de referència en matèria de patrimoni cultural de la Vall d'Aro, i l'atractiu imprescindible per al turisme amb base a la Costa Brava Centre i Sud que busca producte cultural. El potencial hi és, però cal treballar en la creació de suports d'interpretació -guies digitals o impreses, senyalització urbana, etc.- i serà molt important treballar en termes de comunicació per fer arribar l'oferta als públics turístics objectiu i per assolir el posicionament desitjat.

12. Identificació dels espais

El servei que ofereix el Museu d'Història de Sant Feliu suposa la necessitat d'una sèrie d'àrees amb funcionalitats diverses.

Tanmateix, tant els canvis en l'ocupació de l'edifici del Monestir que sorgeixen com a resultat del nou projecte estable del Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu, com la incorporació de l'edifici de l'antic Hospital com a seu del Museu demanen de repensar la distribució de serveis per tal de racionalitzar-los en funció dels nous espais que s'han posat a disposició del centre. D'altra banda, els canvis proposats en el programa d'actuacions -en quant a exposicions i serveis de difusió que ha de donar el Museu com a fruit de l'extensió de les seves activitats sobre el territori-ciutat- suposen igualment canvis en l'ordenació d'espais del centre. Tot seguit es plantegen les àrees requerides a partir de les funcionalitats que han de donar.

Àrees funcionals

Àrea d'acollida de visitants i usuaris. Es tracta de la primera zona de contacte amb el visitant, és la imatge exterior del Museu i el servei des del qual s'ha d'orientar el visitant en les diverses propostes que ofereix. En el seu nou plantejament, és important tenir això en compte, ja que el Museu es descentralitza completament i incorpora propostes interpretatives alternatives a les exposicions i, per tant, cal assumir que serà necessari aconsellar el visitant. D'altra banda, és necessari que el visitant tingui clara quina és la principal àrea de rebuda del centre, de manera que cal preveure una zona amb la identitat i el caràcter necessaris perquè sigui percebuda com a tal. Igualment, és imprescindible considerar una zona prou àmplia com per donar cabuda als grups, i desmarcar de forma endreçada les seves pertinences -els grups escolars solen dur jaquetes i motxilles que generen un cert embalum-. Per últim, també és convenient pensar en un espai de botiga que pugui captivar el visitant i oferir-li els articles relacionats amb els continguts que difon el Museu per endur-se alguna publicació que l'interessi o algun *gadget* de record si així ho desitja.

Aquests són els usos habituals de tota àrea d'acollida d'un centre museístic, però en el cas del Museu de Sant Feliu se n'hi afegeix un altre d'important. Com s'ha explicat abastament en el capítol anterior, la proposta d'interpretació del patrimoni de la ciutat no recaurà exclusivament en les exposicions estables i temporals, sinó que es desenvoluparà per l'espai urbà més enllà de les portes del Museu i a través de diversos itineraris temàtics conduïts per un personatge de Sant Feliu. És una oferta que caldrà comunicar al visitant a l'àrea d'acollida, i tindrà el punt de partida justament en aquest espai. La presentació dels personatges es recolzarà sobre un mòdul interpretatiu que s'ubicarà en aquesta àrea -i que podria ser la reproducció a escala humana de les figures, però caldrà considerar-ho en funció de l'espai disponible-.

Àrees d'exposició. Els espais expositius es despleguen a través dels edificis vinculats al Museu de Sant Feliu. El programa expositiu es recolza sobre una sèrie d'exposicions estables a través de les quals es transmeten els relats estructurals del Museu. A l'Hospital s'hi desplega el relat central del Museu, que l'identifica amb la ciutat contemporània amb "Una societat canviant" i el relat de la salut, que reforça la interpretació del propi edifici. Al Monestir, l'espai expositiu es concentra al Palau de l'Abat, on l'exposició "Un Monestir arran de mar" relata la fundació i la significació del Monestir en el territori i la relació al llarg del temps entre el poder

monacal i el poble. Per últim, en aquest viatge a través de la història de Sant Feliu, la part més antiga es podria explicar a l'exposició "De Guíxols a Sant Feliu", que tractaria sobre el poblament del territori que precedeix la fundació del cenobi. Tal com s'ha mencionat, seria molt desitjable que aquest darrer relat s'expliqués al Turó dels Guíxols, que és l'escenari on justament es va assentar la primitiva comunitat ibèrica. En aquest mateix emplaçament, per altra banda, la Caseta del Salvament Marítim allotja els discursos sobre la fructífera relació amb el mar que ha donat lloc a capítols de relleu en la trajectòria de la vila, a través de l'audiovisual "Vocació marítima", mentre que l'exposició se centra en l'equipament del Salvament pròpiament dit. I per últim, un breu apunt expositiu pot donar protagonisme al paisatge en l'exposició "Costa Brava" que es podria ubicar a l'espai inferior de l'ermita de Sant Elm, per endinsar-se en la geografia de la zona des del punt de vista mediambiental, amb motiu del bateig històric d'aquest perfil costaner a càrrec de Ferran Agulló en aquest mateix emplaçament.

D'altra banda, el Museu disposa d'espais per a exposicions temporals a l'edifici Hospital, on es poden programar mostres de producció pròpia o aliena que complementin el relat principal de l'edifici, "Una societat canviant".

Àrea de reserva. El Museu de Sant Feliu té diverses àrees de reserva, ubicades principalment a l'edifici del Monestir i a l'antic escorxador municipal, per bé que existeixen alguns objectes voluminosos emplaçats en espais addicionals de la ciutat. Segons informa el Museu, les diferents àrees de reserva suposen uns 290 m², a més de 48 m² ocupats per materials voluminosos, i es troben en estat de saturació. El detall es pot apreciar a la taula que segueix.

Codi espai	Nom Espai	Superfície m2	Metres lineals prestatges	Característiques prestatges i altres	Peces exemptes m2 dedicats	Estat de saturació dels espais	Situació de l'espai
MM4	RESERVA DE FONS D'ARQUEOLOGIA	41	117,6	Prestatges de 0,90 i 1,00 metres	5 m2 a peces exemptes (àmfores...)	Saturat	Monestir planta 3, ala sud
MM3	RESERVA DE FONS	62,83	186,20	Prestatges de 0,90; 1,00 , 1,20 i 1,90 m. Llum més habitual entre prestatges: 47/50 cm		Proper a la saturació	Monestir planta 4, ala sud
MM2	RESERVA DE FONS D'ART	51,74	3,6	1 planera, 11 mampares per a quadres (22 cares. 141 m2)		Molt saturat	Monestir planta 4, ala sud
TR	TALLER DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ	65,40	43	Prestatges de 0,90 m amb diferents llums.	25 m2, peces per revisar, entrar o tractar	Saturat	Monestir planta 4, ala sud
MM1	RESERVA DE FONS METGE RURAL	8,85	42,30	Prestatges de 0,90 m, amb llums entre ells entre 32 i 38 cm.	2 m2	Proper a la saturació	Monestir planta 4, ala sud
ME1	RESERVA DE FONS DE L'ESCORXADOR	61,50	139,20	Prestatges de 0,90; 1,00 , 1,20 i 1,90 m. Llum variable entre prestatges: 45/100 cm	16 m2	Proper a la saturació	Antics estables de l'escorxador municipal
TOTALS		290,72	531,90		48 m2		

Les tendències actuals en matèria de magatzems i reserves als museus estan d'acord en contemplar positivament la deslocalització d'aquestes zones dels edificis principals dels museus com a solució idònia en els casos en què el centre ocupa edificis històrics, sotmesos a unes limitacions arquitectòniques. Aquest tipus d'edificis sovint suposen problemàtiques no només a nivell de superfícies d'ocupació, sinó a nivell de climatització i mobilitat a través de l'edifici. En conseqüència, la concentració de les reserves en un edifici modern tipus nau industrial només suposa avantatges: fàcil climatització, fàcil manipulació, fàcil vigilància i seguretat. Aquesta sembla la solució idònia per al Museu de Sant Feliu, una decisió que l'Ajuntament de Sant Feliu està en vies d'aplicar amb la cerca d'un magatzem d'aquestes característiques a la ciutat, cosa que permetrà concentrar, racionalitzar i millorar les condicions de conservació dels fons i esponjar així els edificis històrics, si bé serà imprescindible alhora adoptar les mesures oportunes per garantir la seguretat dels béns patrimonials que s'hi conservin.

Imatges de referència de naus destinades a magatzems museístics

En concret, el trasllat dels objectes de les diferents àrees de reserva existents a un edifici de nova planta suposarà la millora en quatre punts fonamentals:

- **Conservació:** les condicions d'adequació d'un edifici modern, amb uns aïllaments que són difícils o impossibles en edificis històrics, suposen una major facilitat en el manteniment de les constants ambientals de l'espai, i, per tant, una climatització més efectiva i ajustada a les necessitats de conservació dels objectes. A més, la distribució espacial en un edifici d'aquestes característiques no està condicionat per la necessitat de preservació patrimonial que exigeix un edifici històric, i permet, per exemple, una sectorització de l'espai adaptada a la composició i tipologia dels fons.
- **Control:** la concentració dels objectes en un sol espai en relació a la dispersió dels fons en múltiples espais i edificis afavoreix un control més fàcil i eficaç dels objectes.
- **Seguretat:** l'agrupació en un sol espai de tots els fons aporta facilitats evidents també en matèria de seguretat.
- **Coneixement:** la instal·lació dels fons en un espai sense problemàtiques de superfície pot permetre la dedicació d'una àrea de la Nau de reserva a la inspecció i anàlisi dels objectes per part d'investigadors i especialistes en la matèria. Pensant només en els materials arqueològics que conserva el Museu, la possibilitat d'examinar fragments de ceràmica en el petit espai on es conserven els materials actualment és difícil.
- **Magatzems visitables:** la creació dels magatzems en naus específiques, separades dels espais expositius habituals, és compatible amb iniciatives d'organitzar galeries d'estudi i àrees de magatzem visitable que permetin, no només acollir als estudiosos, sinó fer visibles les reserves a diferents col·lectius, en horari programat. Un cas ben paradigmàtic d'aquets model és el MuCEM, *Musée des civilisations de l'Europe et de la Méditerranée*, al port de Marsella, que té les reserves i l'àrea de recerca (Centre de conservation et de ressources, CCI) en un edifici específic a 3,5 km, que disposa d'un espai de 800 m² visitable un dia al mes.

MuCEM, CCI

Magatzems d'infraestructura. En canvi, és operatiu disposar d'una àrea per a emmagatzemar materials mobles sotmesos a una recurrència d'ús. Cal pensar en les necessitats a l'hora de preparar les sales on realitzar activitats didàctiques i culturals, per a usos pedagògics o bé per a una conferència, etc. També s'ha de contemplar les exposicions temporals, que pot imposar la conveniència de guardar materials d'embalatge d'objectes amb una relativa comoditat i proximitat així com una àrea tècnica per a la preparació dels objectes que han de formar part d'aquestes mostres temporals. Serà necessari, per tant, disposar d'espais en aquest edifici que permeti guardar aquest tipus de materials.

Aula Polivalent. Serà imprescindible disposar d'una Aula Polivalent que ha de donar servei, d'una banda, a les activitats pedagògiques que organitza el Museu de Sant Feliu quan aquestes suposen el treball en una aula, i, d'altra banda, pot allotjar diferents activitats de divulgació del programa d'activitats del Museu quan l'aforament s'ajusti a les dimensions d'aquest espai. Seria molt convenient que aquest espai fos proper a espais exteriors com ara pati de la planta baixa de l'edifici, que oferiria així un espai d'esbarjo idoni per a la gestió dels grups escolars.

Zona d'administració i gestió. La gestió del Museu requerirà uns espais de treball intern que serà ideal ubicar en el mateix edifici de l'Hospital, per procurar així la proximitat a les zones on es desenvolupa principalment l'activitat del Servei.

Àrea de consulta i estudi. El Museu de Sant Feliu disposa d'una biblioteca especialitzada que consta d'uns 1700 exemplars sobre història i geografia local, que estan a disposició dels investigadors. En aquests moments, la biblioteca es troba en un espai de treball del Museu, al mateix Monestir, que a més és una àrea de trànsit de persones freqüent, cosa que implica una interferència gens convenient a la concentració imprescindible per a la recerca. A més, la limitació d'espai no permet posar a l'abast tot el fons bibliogràfic, que ocupen uns 20 m² en altres ubicacions del Monestir, a més d'uns 25 m lineals equivalents a 4 armaris situats en espais addicionals. La nova seu del Museu a l'Hospital ofereix en aquest sentit una oportunitat ideal per definir un espai de consulta oberta al visitant i a totes les persones interessades en la història i el patrimoni de la ciutat.

13. Organigrama i distribució espacial

La distribució funcional s'estructura a partir d'un nucli de funcionament central, que està ubicat a l'edifici de l'antic Hospital. A partir d'aquest centre, que esdevé a partir d'ara el cor del Museu i on es concentra l'activitat gestora de l'entitat, s'articula la proposta expositiva per una banda -que es dissemina per la ciutat en els edificis del Monestir, els que s'ubiquen al Turó dels Guíxols i Sant Elm-, i la reserva per l'altra -que es concentra, en canvi, en un únic espai extern-. L'antic Hospital és l'espai de rebuda i atenció al visitant, i per tant, el lloc des del qual s'informa i assessora el visitant en les propostes de consum del patrimoni cultural que el Museu té disponibles per a oferir-li.

També és l'espai on es duu a terme el gruix de l'activitat didàctica i pedagògica del centre: conferències, tallers pedagògics, activitats, etc., tindran lloc preferentment en els espais de l'antic Hospital, a menys que els volums de públics aconsellin l'ús de les sales d'actes del Monestir. En conseqüència, es preveu en aquest edifici un espai amb funció de magatzem i àrea tècnica de manteniment, que dona servei a la dinàmica d'activitats i exposicions temporals que té lloc a l'edifici.

En conseqüència, l'antic Hospital és l'edifici on es genera el major trànsit de visitants, no només perquè hi ha d'accedir per veure qualsevol de les exposicions estables i és l'espai on tenen lloc les activitats paral·leles que programa el centre, sinó perquè és l'únic espai on el Museu programa la seva oferta d'exposició temporal.

La resta d'edificis vinculats al Museu, per tant, esdevenen eminentment espais expositius. Les diverses exposicions que ofereix el Museu, a més, queden ordenades en funció de la temàtica en els edificis afins:

- Els temes sobre el Monestir es concentren al Monestir.
- Els relats vinculats a l'eclosió de la ciutat moderna i salut s'expliquen a l'Hospital.
- Els temes sobre els primers pobladors s'expliquen al Turó dels Guíxols.
- Al Turó dels Guíxols, el Salvament acull els discursos de tema mariner.
- Sant Elm allotja una mostra breu sobre la Costa Brava.
- Els fons artístics participaran en la programació de mostres d'art de la ciutat.

D'altra banda, al Monestir, els espais expositius del Museu ocupen un cos del monument amb identitat pròpia, el Palau de l'Abad, que a més permet visionar l'església del Monestir des de les mateixes sales d'exposició.

Una avantatge de gran importància en la ubicació de les sales d'exposició del Museu al Palau de l'Abat és que es manté una coherència i un ordre d'ocupació en l'edifici del Monestir: mentre les ales de l'edifici queden integrades en el projecte del Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu, el Museu aglutina el relat històric en un cos que manté una certa independència. Per tal d'aconseguir autonomia en les circulacions, serà tanmateix imprescindible habilitar un accés directe a l'espai ocupat pel Museu al Monestir que estigui al marge dels accessos al Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu

Per últim, com hem avançat, així com els espais expositius es despleguen, les àrees de reserva són sotmeses al moviment contrari: es concentren i reuneixen totes en un edifici extern, una nau que ofereixi condicions de funcionalitat i practicitat difícilment assumibles en edificis històrics amb consideració patrimonial.

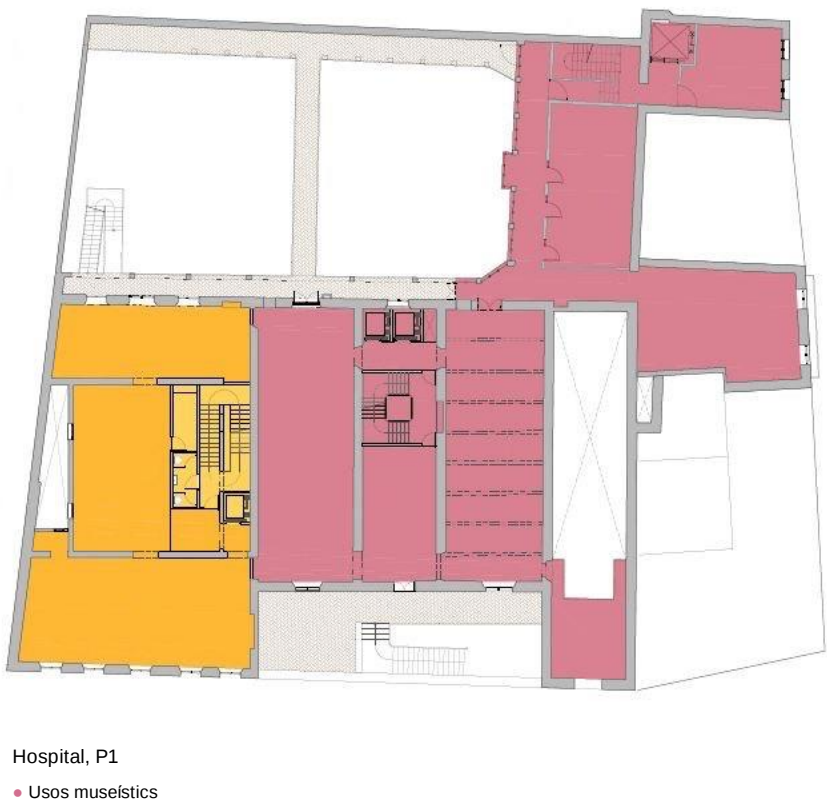
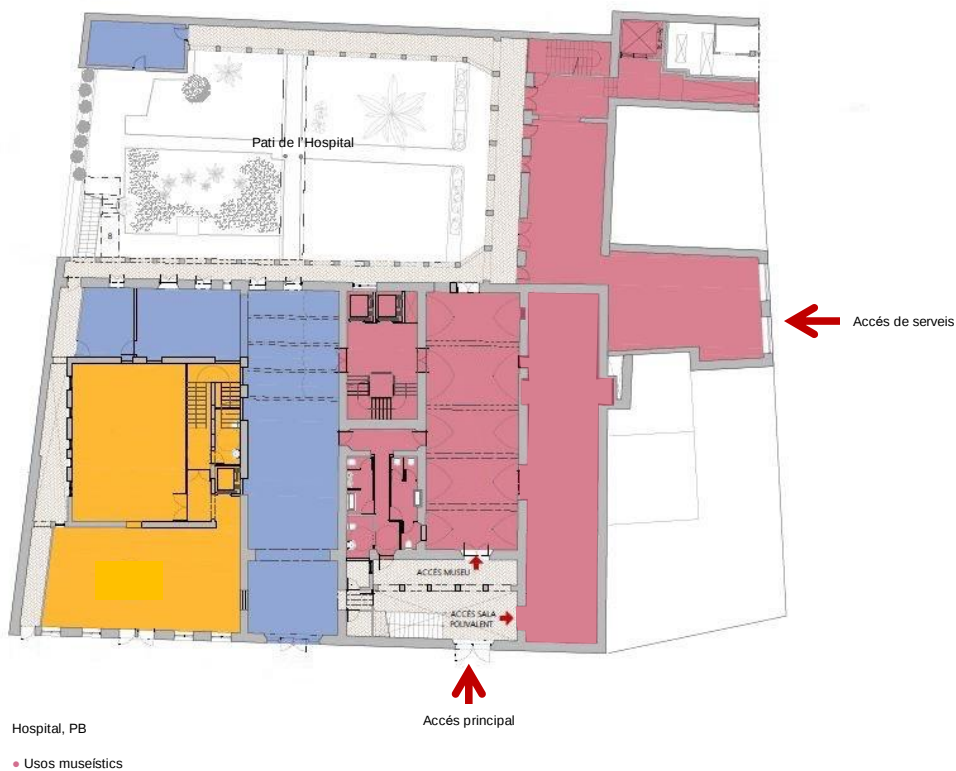
La taula que segueix mostra amb detall la ubicació dels serveis i usos plantejats, a la qual segueix la representació esquemàtica sobre plànol.

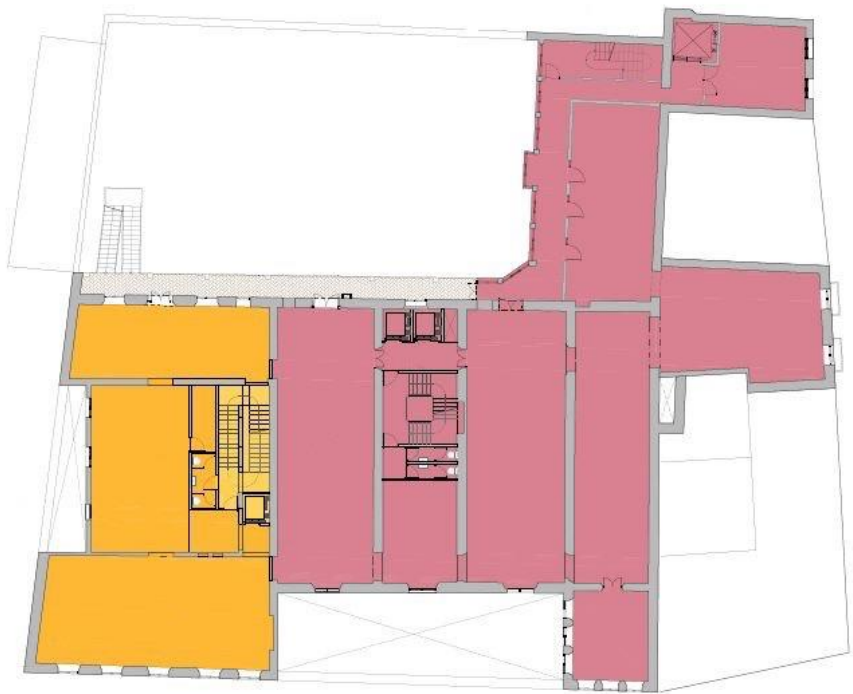
Edifici	Serveis	Usos
Hospital	Administració i serveis a l’usuari	- Àrea d’acolliment i botiga - Oficines del Museu - Mediateca i sala oberta de consulta pública - Sales polivalents per a activitats i esdeveniments socials
	Exposició	- Mòduls interpretatius de “Homenots de SFG” i punt de sortida dels “passejos i vivències” i “miradors de descoberta del territori” - Exposició “Una societat canviant” - Espai interpretatiu de l’Hospital - Exposició Temporal - Exposicions temàtiques renovables
	Serveis pedagògics	- Tallers i activitats pedagògics
	Àrea de manteniment	- Magatzem d’infraestructura i àrea tècnica de manteniment i gestió de col·leccions
Monestir	Exposició	- Exposició “Un Monestir arran del mar” - Circuit interpretatiu pel Monestir
Turó dels Guíxols	Exposició	- Audiovisual “SFG, vocació marinera” - Exposició i AV “El Salvament marítim” - Audiovisual “El Salvament Marítim” - Exposició “De Guíxols a Sant Feliu”
Altres immobles patrimonials del municipi (Sant Elm, Refugi, etc.)	Exposició	- Exposició La Costa Brava - Instal·lació interpretativa dels elements patrimonials
Nau de Reserva	Magatzems	-Magatzems de fons arqueològics, etnològics i històrics

13.1. Edifici Hospital

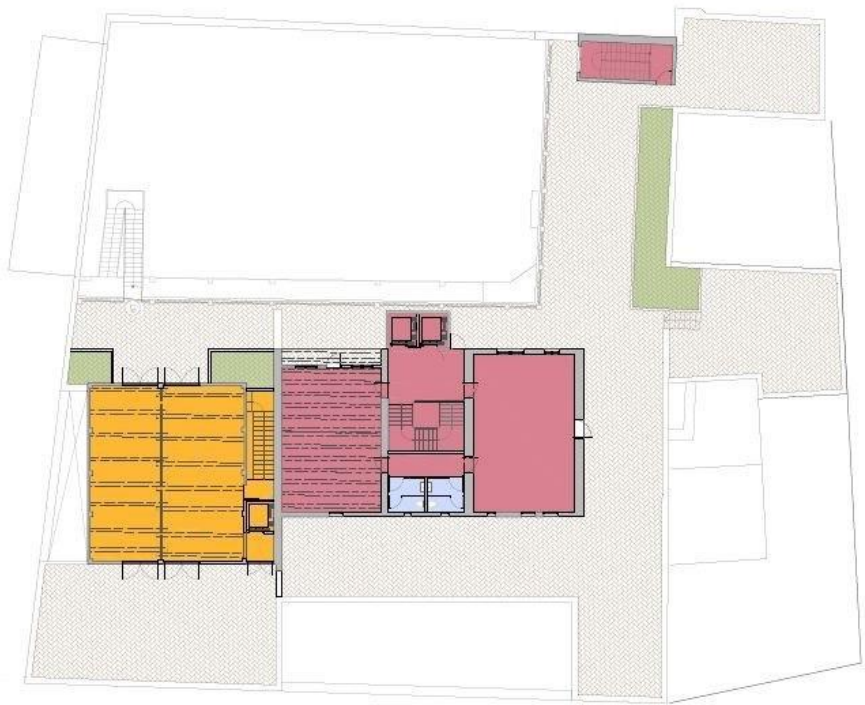
La distribució funcional ha estat predefinida al Pla Director de l’edifici i a l’Addenda corresponent a l’ampliació per la compra de la finca del Carrer del Mall, n.5, realitzat per l’equip de Varis Arquitectes (2021). A continuació se’n mostren les planimetries amb la proposta dels espais destinats a usos museístics, que hauran de ser detallats en l’*Avantprojecte de l’Antic Hospital*, document que està en vies de realització.

En Planta Baixa, l’accés principal es realitzaria pel carrer Hospital, mentre que la finca del Carrer del Mall podria facilitar un accés secundari i de serveis. Els usos museístics en aquesta planta haurien d’allotjar l’àrea d’acollida i la sala d’exposicions temporals i els nuclis de circulació vertical públic i de serveis per accedir a les plantes superiors. Seria molt convenient poder ubicar en aquesta planta una sala polivalent, idòniament amb comunicació al pati de l’Hospital i jardí interior, que al seu torn pot ser un gran espai polivalent per a activitats pedagògiques i culturals quan la meteorologia ho permet. En la resta de plantes s’ubicarien la resta dels espais per a la resta de funcions museístiques del centre.

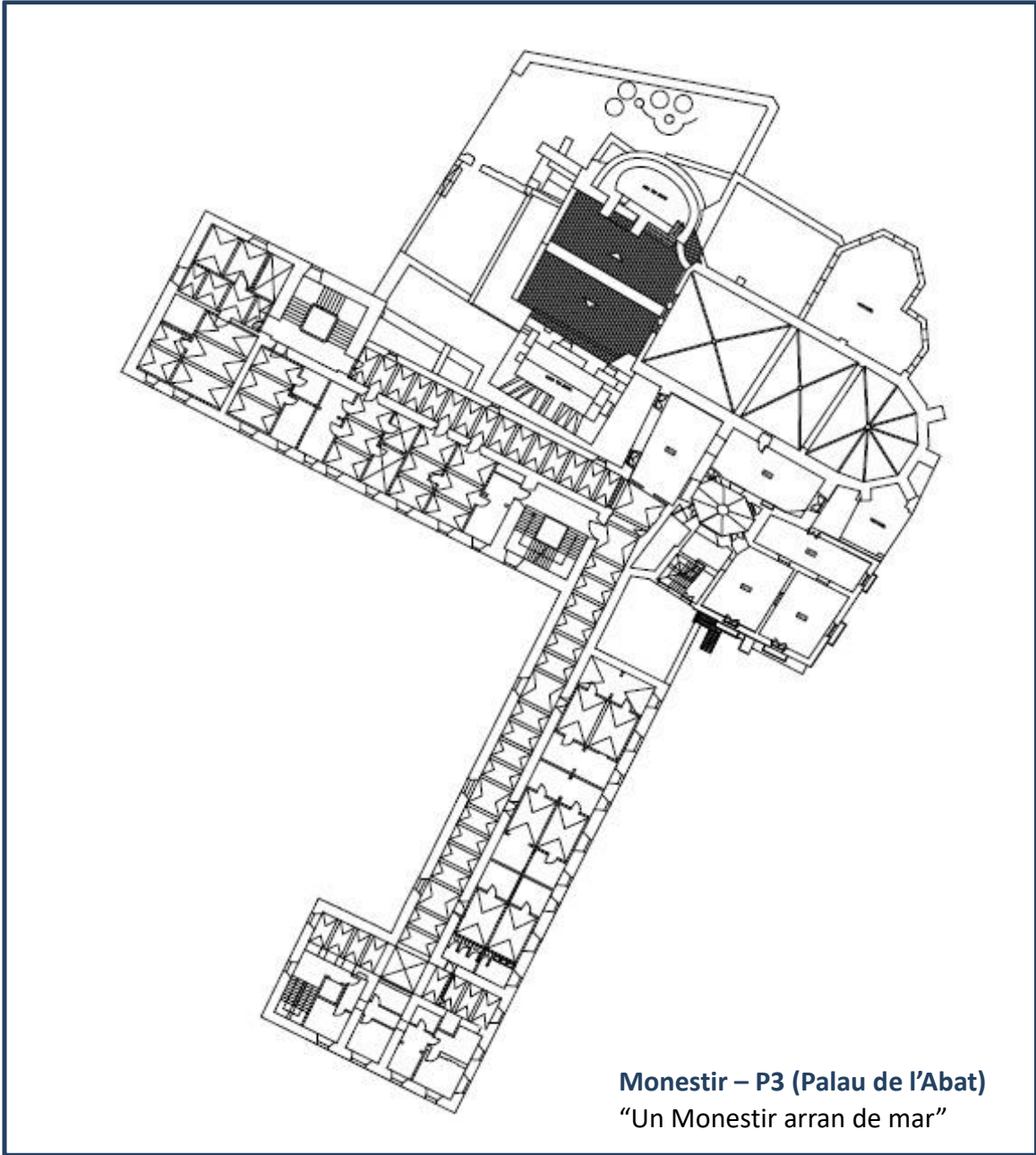
Hospital, P2
● Usos museístics

Hospital, P3
● Usos museístics

13.2. Edifici Monestir

A l'edifici del Monestir, l'exposició "Un Monestir arran de mar" es desplega a través dels diversos espais que conformen la planta tercera del Palau de l'Abat.

Monestir – P3 (Palau de l'Abat)
"Un Monestir arran de mar"

14. Indicacions a considerar en l'adequació arquitectònica de les seues

La nova proposta de distribució funcional exposada fins ara implica un canvi molt substancial en relació al funcionament actual del Museu. La relativa facilitat d'explicar sobre el paper els plantejaments que han de millorar un centre com el Museu d'Història de Sant Feliu no es correspon amb l'adaptació que imposa fer-la realitat. La conveniència de la redacció d'aquest pla en aquest moment ha estat oportuna en la mesura que no s'han emprès encara les obres d'adequació de l'antic **Hospital**, de manera que serà possible d'ajustar l'arquitectura a les necessitats funcionals del centre.

Nucli de circulació vertical de servei. Seria convenient la creació d'un eix de circulació vertical de serveis, al marge dels accessos públics. Hauria d'incorporar un muntacàrregues i comunicar totes les plantes.

Aula polivalent. Una altra conveniència seria ubicar una aula polivalent a la Planta Baixa, cosa que oferiria una operativitat en tots els sentits: fàcil accés des de l'exterior, proximitat a l'Àrea d'acolliment i serveis i contigüitat amb el pati de l'edifici (espai addicional que alhora pot donar servei a les activitats que es realitzin a l'Aula Polivalent, i zona d'esbarjo per als grups escolar.

El **Monestir** està subjecte igualment a una reforma motivada pels canvis que ha de viure alhora el Museu Thyssen de Sant Feliu, i la consegüent modificació de l'ocupació dels espais en aquest edifici. El nou Pla Museològic del Museu d'Història de Sant Feliu suposarà tenir en compte les següents premisses a nivell de requeriments arquitectònics:

Accés directe a la Planta 3 del Palau de l'Abat i el circuit de les Torres des de l'exterior. El més important és sens dubte l'obertura d'un nou accés que permeti l'obertura d'aquest espai expositiu del Museu independentment de l'obertura del Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu.

Desenvolupament del circuit interpretatiu monumental. És molt aconsellable anar desenvolupant el circuit de visita al monument, i la inclusió d'altres elements significatius de l'edifici monàstic que permetin entendre la configuració estructural i l'evolució constructiva que va experimentar al llarg del temps. En particular, seria molt aconsellable estudiar una forma en què fos possible l'accés a la Torre del Corn. Així mateix, l'horitzó desitjable seria habilitar un circuit que permetés donar la volta a l'edifici.

Al **Turó dels Guíxols**, l'actuació que s'hi realitzi haurà de permetre donar una visió d'unitat als diversos elements vinculats al Museu que hi conviuran (la Caseta del Salvament Marítim, el niu de metralladores, el Llatzaret) i dotar per tant d'una pàtina de conjunt tot el sector. En aquest sentit, un dels elements clau és la proposta per a l'antic Llatzaret; plantejat en l'Avantprojecte obra de M. Figueras i Feixas (2020) com a espai obert, caldria que es completés amb una estructura capaç d'allotjar l'espai expositiu "De Guíxols a Sant Feliu" i garantir les condicions de conservació preventiva i seguretat dels materials arqueològics que s'hi exposessin. No seria preceptiu que aquest espai comptés amb una gran superfície de planta, però sí suficient

per dotar de l'entitat i el relleu que mereix la ubicació dels relats corresponents a les ocupacions prehistòriques i de l'antiguitat de Sant Feliu.

Al marge de l'adequació arquitectònica dels edificis que configuraran el "museu dispers" de Sant Feliu, i precisament per la disseminació dels centres i fites interpretatives sobre el teixit urbà, serà molt important treballar en un pla de senyalització ciutadana que assisteixi el visitant en els seus trànsits turístics, així com en la identificació dels elements que formen part de la proposta global. Especialment important serà definir el circuit entre l'antic Hospital, el Monestir i el Salvament Marítim -la seu principal i les antenes del centre-, de forma que esdevingui un passeig natural i gairebé espontani del visitant que faciliti i condueixi d'un a un altre punt.

IV. ORGANITZACIÓ I GESTIÓ

15. Recursos humans

És clar que, al marge de les col·leccions, els edificis on opera i les estratègies de difusió que pugui utilitzar, els recursos humans són un dels elements determinants a l'hora de fer funcionar l'engranatge del nou Museu d'Història de Sant Feliu. Actualment el Museu compta amb una plantilla estable de 5 persones -la Directora, dos tècnics, un auxiliar tècnic i un informador-, que reforça amb personal temporal i la contractació de recursos externs.

La gestió d'un patrimoni dispers per la ciutat i la voluntat de lideratge en el marc del territori Vall d'Aro fan molt desitjable la revisió de l'estructura de personal actual i, en la mesura del possible, la compleció de la dotació de recursos humans. Amb tot, en qualsevol cas serà desitjable una estructura que distingeixi tres grans àrees de treball sota el comandament de la Direcció, que assumeix tasques de planificació, gestió i administració del centre, a més d'encapçalar les relacions amb els agents i interlocutors institucionals i de les entitats amb vincles amb el Museu.

D'una banda, una Àrea de Col·leccions des de la qual s'assumeixen les tasques inherents a la gestió de les col·leccions -el registre, la documentació, la conservació preventiva-, i es coordinen els serveis externs que donen suport a aquesta Àrea -com la restauració, per exemple-. Des d'aquesta Àrea s'haurà d'organitzar la posada en funcionament del nou magatzem extern, i els processos de trasllat dels objectes i col·leccions del Museu, procés que es podrà dur a terme en coordinació i amb el suport de l'Àrea de Manteniment.

Per altra banda, una Àrea de Programes Públics, que en aquesta nova etapa es configura com una de les seccions amb més reptes. La pluralitat i descentralització dels escenaris i la multiplicitat de relats que ofereix ara el Museu als diversos perfils de visitants imposen una tasca molt notable i la gestió i coordinació d'un equip humà -de guies, de talleristes, de personal d'atenció al públic- previsiblement considerable. És per això que serà necessari de reforçar la plantilla del Museu especialment en aquesta Àrea.

L'Àrea de Manteniment completa els fonaments d'aquesta estructura. Com es comentava abans, la complexitat que adquireix el Museu en el seu desplegament per la ciutat, i la dinamització dels programes públics fan imprescindible el suport d'aquesta Àrea.

A aquesta estructura encara cal afegir-hi necessàriament algun perfil capaç d'assumir responsabilitats en l'àmbit digital, i seria desitjable que igualment pogués assumir tasques de comunicació -si més no la comunicació digital, i coordinar-se amb l'Àrea de Comunicació de l'Ajuntament de Sant Feliu per a la resta-.

Cal tenir present que també serà imprescindible preveure el personal per a l'obertura dels equipaments situats al Turó dels Guíxols (el Salvament i el Llatzaret) i de Sant Elm, per bé que aquestes seus poden tenir uns horaris més restringits en funció de l'estacionalitat de la temporada turística i obrir-se, a més, - prèvia reserva - en el marc d'activitats educatives o de guiatge cultural. Per cobrir les necessitats de monitors, guies i educadors en el marc de la programació d'activitats educatives i d'acció cultural, es pot continuar recorrent en bona mesura a la contractació externa de professionals o empreses de serveis, sempre sota la direcció del tècnic d'acció cultural de l'Àrea de Programes Públics del Museu.

A banda del personal laboral i els professionals contractats es bo que el museu i el patrimoni de Sant Feliu de Guíxols constitueixin un àmbit per al foment del voluntariat cultural. En aquests sentit és convenient reforçar la col·laboració amb l'**Associació d'Amics del Museu** i promoure que hi hagi més persones que de forma organitzada i altruista donin suport a l'acció del museu, impulsin l'organització d'activitats de difusió històrica i treballin en projectes diversos de comunicació i dinamització del patrimoni ganxó. Aquesta funció encaixa amb la declaració d'intencions de l'entitat, fundada l'any 2008:

“L'Associació AMICS DEL MUSEU DE SANT FELIU DE GUÍXOLS vol fomentar i donar a conèixer els museus i el patrimoni de Sant Feliu de Guíxols tot col·laborant amb les institucions i entitats, i nodrint la relació i la col·laboració amb altres institucions museístiques. Volem promoure juntament amb l'equip tècnic del propi museu: conferències monogràfiques i altres activitats, dirigides a fomentar el coneixement i el creixement del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols. D'aquesta manera els Amics del Museu de Sant Feliu de Guíxols volen fer cultura dins i fora del nostre municipi”.

En aquesta línia, el Museu ha de seguir cuidant i promovent la col·laboració amb altres entitats ciutadanes, com l'Associació de Veïns del Puig o l'Associació d'Amics de Sant Elm -amb les quals ja manté una relació d'entesa i cooperació actualment per a la dinamització i conservació de sengles elements del patrimoni local-. La necessitat de reforçar i promoure l'activitat dels Amics del Museu dintre del museu i del municipi no s'ha d'interpretar mai com una competència a la tasca del personal del museu sinó com una eina clau per al foment de la participació social i la sensibilització vers el patrimoni cultural. Són una expressió de la col·laboració de la societat civil local en la gestió del patrimoni, mitjançant accions de voluntariat i difusió cultural.

16. Valoració de l'organització i del model de gestió museístic

Pel què fa a l'estructura de gestió del Museu, durant l'última etapa d'aquest centre centenari el model de gestió se sustentava en els Estatuts que regulaven el Servei Municipal Museu d'Història de la Ciutat de Sant Feliu de Guíxols (BOP de Girona núm. 74, de 16 de juny de 1992), i es configurava com un servei municipal amb gestió directa per part de l'Ajuntament de Sant Feliu. En aquests moments el Museu està en vies d'aprovar un nou Reglament de funcionament intern que substituirà els Estatuts citats i que té com a referent normatiu la Llei 17/1990, de 2 de novembre, de museus, i els Decrets de desplegament corresponents (Decret 35/1992, de 10 de febrer, de desplegament parcial de la Llei 17/1990; i Decret 232/2001, de 28 d'agost, sobre el personal tècnic i directiu de museus).

El nou Reglament de funcionament intern estableix que el Museu d'Història de Sant Feliu és un servei cultural i educatiu públic, de gestió directa de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. El Reglament citat preveu l'existència d'un Consell Assessor de Patrimoni Cultural de la Ciutat, i que prendrà el relleu de la Junta Tècnica que establien els estatuts del Museu. Aquest nou òrgan assessor i de participació estarà constituït per especialistes dels àmbits cultural, educatiu i acadèmic de les disciplines que tracta el Museu; serà presidit per l'Alcalde o el regidor en qui delegui, i la Direcció del Museu n'exercirà el Secretariat. La comesa d'aquest òrgan serà vetllar per la solidesa dels continguts del Museu i, quan s'escaigui, l'elaboració d'informes i l'assessorament en allò que sigui requerit en relació al patrimoni guixolenc. Avui en dia els museus i el sector del patrimoni cultural requereixen una major implicació ciutadana i impulsar formes de gestió més creativa i participativa, per allunyar-nos definitivament dels antics models dels museus tradicionals, que semblaven inspirar-se en un despotisme il·lustrat de caire cultural. En pro d'una gestió museística més democràtica i dinàmica - on interactuïn els tres vèrtex del triangle format pels representants polítics, els professionals del museu i els representants de la societat civil - seria convenient donar vitalitat a aquest Consell, promovent la creació de diferents comissions o grups de treball que puguin aportar idees, dedicació i experiències diverses.

En quant al nou posicionament del museu que es propugna, com a centre museístic en clau de territori i societat, no hi ha obstacles des del punta de vista del marc organitzatiu i de gestió. De facto el Museu ja ha anat avançant en aquest camí i, de fet, la finalitat del nou Consell Assessor ja està concebuda amb una perspectiva integral i territorial del patrimoni local. Sí que caldrà tenir en compte la necessitat d'actualitzar les dades referents a la denominació i la determinació de la seu principal i de les extensions del Museu al **Registre de Museus de Catalunya**.

17. Relacions i col·laboracions institucionals i amb altres entitats i projectes amb vincles temàtics

El Museu ha d'exercir d'eix aglutinador del patrimoni de Sant Feliu de Guíxols, el nucli a partir del qual es vertebrava l'estructura patrimonial de la ciutat, formada pels diferents indrets que expliquen diferents capítols de la seva història. Però, a més, el Museu construeix una xarxa externa que el vincula amb iniciatives amb qui comparteix interessos i experiències. A partir de les col·leccions i els relats principals manté connexions amb xarxes de museus i patrimoni configurades a l'entorn d'una temàtica determinada o a un patrimoni o territori afí. Actualment ja forma part de les xarxes següents:

- Xarxa de Museus Marítims de Catalunya
- Xarxa de Museus de les comarques de Girona
- Observatori del Patrimoni Etnològic i Immaterial - Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC)

Per altra banda, en l'àmbit temàtic de la salut, coordina també la Càtedra Martí Casals de Medicina i Salut en l'Àmbit Rural de la UdG i treballa programes anuals amb el Col·legi de Metges de Girona. Manté una relació consolidada amb el Museu d'Història de la Medicina de Catalunya, amb qui realitza anualment programes conjunts, i en el Patronat del qual s'hi compten dos representats de l'Ajuntament de Sant Feliu. En l'àmbit del patrimoni arquitectònic i de l'artesanía, treballa anualment amb centres com la Fédération Compagnonnique i la Universitat de Limoges, i amb l'Escola Massana (UAB).

A banda d'aquestes iniciatives fora bo que en quant a relació bilateral es podria mirar d'estrènyer vincles amb el Museu del Suro de Palafrugell, en el sentit que la nova exposició complementa la de Palafrugell i es podria promoure el trànsit de públics d'un museu a l'altre.

A nivell d'administracions locals, cal promoure vincles amb els ajuntaments veïns de Castell-Platja d'Aro i Santa Cristina per mirar d'enfortir el posicionament com a Museu de referència en aquest territori a través d'accions de promoció a les poblacions locals, com per exemple que els residents en aquests municipis poguessin optar a les ofertes i propostes que el museu ofereixi als residents.

A nivell purament local, a banda de mantenir els vincles actuals amb la Biblioteca i l'Arxiu, i de l'entrada conjunta amb el Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu, també seria positiu vincular-se al Festival de la Porta Ferrada, a través d'avantatges en l'entrada o organització de visites exclusives.

18. Orientacions en el camp del màrqueting i la comunicació

El nou Pla Museològic del Museu de Sant Feliu defineix una entitat que va molt més enllà de la que coneixíem fins ara. El mapa d'actuació s'ha fet més complex: de la concentració de serveis i propostes al Monestir i la secció del Salvament s'ha passat a un sistema en què hi ha exposicions en quatre localitzacions diferents; entren en joc una sèrie de fites i miradors a la ciutat; es desplega una sèrie d'itineraris personalitzats que uneixen punts patrimonials diferents; i es dona per fet que el Museu continuarà oferint una densa programació d'activitats alternatives -susceptible fins i tot d'incrementar-se-.

En paral·lel, es reclama el lideratge del Museu com a entitat cultural prevalent en l'àmbit d'influència, la Vall d'Aro. El Museu té el potencial per convertir-se en aquesta entitat, l'oportunitat hi és, i en aquesta nova etapa s'hauria de treballar per fer veritablement efectiu aquest posicionament. Es tracta d'aprofitar una situació d'avantatge tenint en compte la competència existent.

L'escenari s'ha fet més gran i hi ha més escenografia. El nou Museu d'Història de Sant Feliu ha de desenvolupar estratègies que li permetin controlar i fer arribar les propostes a cadascun dels públics diversos que conformen el seu públic general. És necessari considerar les particularitats de cadascun d'aquests públics, què els pot interessar, quin producte voldran consumir, durant quant de temps, i, en funció d'això, facilitar-los la manera per fer-ho. En aquest sentit serà molt útil apuntar una sèrie de directrius que en matèria de màrqueting i comunicació han d'ajudar a dur-ho a terme.

Pel què fa al **màrqueting**, un dels punts a treballar serà el sistema de tiquetatge. Seria bo dissenyar una taula de possibilitats que contemplés opcions diverses, a manera d'exemple:

- una entrada a tots els equipaments i exposicions amb validesa de temps oberta, que tingui una durada d'1 mes, per exemple, pensada per estiuejants que fan estades llargues, i que fins i tot es podria comercialitzar a través d'establiments hotelers o allotjament del territori Vall d'Aro (Sant Feliu, Platja d'Aro, Santa Cristina).
- un carnet per a residents a Sant Feliu o al territori Vall d'Aro (i que es pogués expedir igualment a les persones amb segona residència) amb validesa d'1 any, per exemple, que donés avantatges pel què fa a l'accés a les exposicions estables i temporals del Museu i a les activitats paral·leles que organitzi el Museu, així com descomptes en els productes de la botiga.
- una entrada reduïda que doni accés exclusivament a un equipament determinat, destinada a l'estiuejant que visita Sant Feliu puntualment i que no té temps de visitar totes les propostes.
- una entrada conjunta al Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu i a l'exposició "Un Monestir arran de mar", destinada al visitant del Museu Carmen Thyssen, que difícilment podrà visitar totes les propostes del Museu, però que segurament pot aprofitar l'estada al Monestir per visitar la resta de propostes que s'hi ofereixen.

Seria molt oportú, igualment, dissenyar campanyes de promoció puntuals per a la captació de públics nous -i dirigides, per exemple, a establiments hotelers i allotjament del territori-, o per a l'augment del volum de públics en èpoques de baixa afluència -amb ofertes específicament pensades per als mesos d'hivern-. En aquest darrer cas, seria convenient dirigir accions de promoció de l'oferta pedagògica del Museu als centres educatius del territori així com a centres d'organització d'estades de colònies per a infants i joves a la ciutat. Igualment es podria aprofitar la relació del Museu amb altres centres i la seva presència en les diverses Xarxes de museus a què pertany per treballar en la implementació d'accions de *cross selling* que donessin a

conèixer el Museu d'Història de Sant Feliu més enllà del seu territori, tal vegada en zones de gran afluència turística. Són tan sols un parell d'exemples que apuntem en aquest document, però seria molt convenient desenvolupar un programa proactiu de desenvolupament i fidelització de públics.

Un altre punt fonamental serà la botiga del Museu. En aquests moments, la visibilitat dels productes que ofereix el Museu passen desapercebuts al visitant a la botiga que comparteix amb el Museu Carmen Thyssen de Sant Feliu. En aquesta nova etapa, el Museu disposa d'una àrea àmplia i còmode per a l'acolliment dels visitants, i en aquest punt seria necessari considerar l'obertura d'una botiga del Museu com a peça fonamental d'aquest espai. La comercialització de productes de *merchandising* de qualitat aportarà no només una font addicional de recursos econòmics sinó que incrementa la imatge de marca del Museu que percep el visitant, i es converteix en una forma indirecta de donar a conèixer el Museu (ja que el visitant que adquireix un record amb la marca del Museu la porta fins el seu lloc d'origen). En aquest sentit, la diversitat de temàtiques que tracta el Museu d'una o altra forma dona peu a la creació de línies de producte molt diverses i amb potencial atractiu per als diversos tipus de públics que rep el Museu.

La **comunicació**, d'altra banda, serà fonamental per fer arribar les propostes de màrqueting dissenyades als públics respectius.

El primer pas, tal com s'ha comentat al punt 8.2. d'aquest document, serà encarregar el disseny d'una nova identitat corporativa que representi i sintetitzi el posicionament del Museu a partir d'un concepte gràfic amb potencial per créixer i desenvolupar-se i crear una imatge que identifiqui totes les propostes del Museu i que resulti prou notòria com per atraure l'atenció del visitant i captivar-lo. És necessari insistir en la importància d'aquest punt, especialment perquè el nou pla museològic defineix un "museu dispers" que ha de ser capaç de ser reconegut com a part d'una única entitat.

A partir d'aquí, a nivell comunicatiu serà imprescindible desenvolupar els materials comunicatius bàsics per a la difusió del Museu -amb especial èmfasi a la pàgina web, un dels canals fonamentals per al desenvolupament de l'estratègia digital del Museu-.

Un cop realitzades les obres d'adequació del nou espai expositiu a la nova seu principal del Museu, l'antic Hospital, i a banda de la pertinent presentació pública als mitjans de comunicació, seria molt recomanable dissenyar una campanya de llançament del "nou Museu", dirigida al públic general, que pot incloure accions de promoció específiques vinculades a l'inici de la nova etapa, i que s'hauria de reforçar amb una campanya de publicitat que assegurí la visibilitat als mitjans. Es tracta d'un moment que podríem qualificar de "reinauguració" del Museu i com a tal, s'hauria de treballar a nivell comunicatiu perquè la població i els públics potencials del nou Museu ho entenguin així. Un segon moment en què caldria emprendre una nova campanya de presentació del projecte és quan el Museu disposi dels equipaments al Turó dels Guíxols, que seran l'excusa per explicar a la ciutadania el posicionament de "museu-territori" que caracteritza el centre.

Després d'aquest moment de llançament serà imprescindible seguir treballant a nivell comunicatiu per aconseguir el posicionament desitjat. La redacció d'un Pla de Comunicació -o la revisió del Pla que el Museu hagi utilitzat fins al moment en funció de les noves particularitats de l'entitat a partir d'ara- ha de guiar les accions de comunicació que es duguin a terme. En aquest sentit, per exemple, cal valorar la tasca d'emailing que ja desenvolupa el Museu, però en aquest moment seria molt desitjable poder comptar amb la segmentació de les BBDD d'acord amb els perfils diferents dels públics de l'entitat i de la diversitat d'interessos que poden tenir, que permetin la discriminació a l'hora de comunicar les activitats diverses del centre.

19. Full de ruta: indicadors de seguiment i proposta de fases d'actuació per al desenvolupament del projecte

De les propostes contingudes en el present document d'actualització del programa museològic del Museu de Sant Feliu se n'han de desprendre unes decisions i actuacions que cal dur a terme per tal de potenciar el model de gestió integral del patrimoni local i tirar endavant la renovació del museu.

La implementació de les propostes definides en aquest Pla Museològic han de comportar una sèrie de millores en diversos terrenys que han de ser contrastades a través d'uns indicadors de seguiment. La informació aportada per aquests indicadors permetrà fer avaluació i confirmar la idoneïtat de les mesures adoptades. A continuació es defineix una sèrie d'indicadors a mesurar, que es podran complementar amb els que es consideri oportú per a la recollida d'informació addicional:

- Augment de la superfície visitable de monuments gestionats des del Museu-Àrea de Patrimoni Cultural.
- Augment quantitatiu o qualitatiu de l'oferta patrimonial de la ciutat. en webs turístiques
- Nombre d'entitats i institucions, públiques o privades, que treballen en el marc territorial o temàtic que tracta el Museu i amb qui el Museu estableix relacions de col·laboració en els dos primers anys d'implementació del Pla Museològic.
- Augment progressiu d'usuaris, siguin presencials o virtuals.
- Augment del volum d'usuaris en períodes diferents als establerts com a "temporada alta".
- Ampliació de la diversitat tipològica en l'oferta d'activitat del Museu.
- Augment progressiu d'usuaris amb dificultats d'accés a les activitats culturals.
- Augment dels usuaris no locals, tant a nivell presencial com virtual.
- Augment progressiu del nombre d'empreses i professionals diferents amb què es relaciona el Museu (empreses de guiatge, centres d'usuaris, etc.)

Per altra banda, es determina a continuació una temporització que ordena les diverses accions per a la posada en funcionament del Pla Museològic en tres fases.

Fase 0

- Presentació i debat del document (juntament amb els plans directors de l'antic Hospital i del Monestir, amb representants de la societat civil (Amics del Museu, persones interessades...) i de la corporació municipal (diferents forces polítiques).
- Aprovació del document per part de l'Ajuntament, amb les aportacions incorporades en el procés de debat.
- Aprovació del Reglament Intern de funcionament del Museu, constitució del Consell.
- Potenciar la col·laboració amb els Amics del Museu, redactar protocols de col·laboració amb l'Associació d'Amics de Sant Elm i amb l'Associació de Veïns del Puig.
- Realització del projecte museogràfic de l'exposició "Un Monestir arran de mar", disseny dels recorreguts urbans Homenots i de les estratègies interpretatives dels miradors i fites de la ciutat
- Dotació i adequació d'una nau com a magatzem unificat del Museu

Fase 1

- Projecte executiu i treballs de reforma i adequació arquitectònica dels edificis de l'Hospital i del Monestir conforme als plans directors encarregats
- Producció de la primera Fase del projecte museogràfic de l'exposició "Una societat canviant" a la Planta 1 de l'Hospital
- Producció de peces audiovisuals a instal·lar a la Caseta del Salvament Marítim.
- Creació d' identitat corporativa i desenvolupament del nou pla de comunicació del museu.
- Comunicació: campanya de llançament de la nova etapa del Museu a la nova seu principal
- Definició d'estratègies de màrqueting i implementació
- Posada en marxa del nou magatzem centralitzat

Fase 2

- Projecte d'ordenació del Turó dels Guíxols i projecte bàsic i executiu de l'edifici del Llatzaret que ha d'allotjar l'exposició "De Guíxols a Sant Feliu"
- Producció projecte museogràfic "Un Monestir arran de mar"
- Realització de projecte museogràfic de l'exposició "De Guíxols a Sant Feliu".
- Contractació de personal
- Creació de materials de comunicació i potenciació dels itineraris
- Adequació de Sant Elm
- Campanya de presentació dels nous muntatges expositius i del concepte "Museu-Territori"